MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA
Kardoševa 2
9000 Murska Sobota

PREDLOG OBČINSKEGA DELNEGA NAČRTA ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB POTRESU

VERZIJA: 2.0

	ORGAN	DATUM	PODPIS
Izdelal	ZAME s.p.		_____
Odobril	POVELJNIK CIVILNE ZAŠČITE MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA		_____
Sprejel	ŽUPAN MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA		_____
Skrbnik	BOŽO BOHAR		_____

Številka: 842-0001/2024-1 (320)
Datum: 24.1.2024

Kazalo vsebine

1. NESREČA, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT - POTRES 4
1.1. UVOD 4
1.2. POTRESNA NEVARNOST NA OBMOČJU POMURSKE REGIJE IN MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA 4
1.2.1. Splošno o potresih 4
1.2.2 Karta potresne intezitete 5
1.2.3 Karta projektnega pospeška tal 5
1.3 POTRESNO OBMOČJE MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA 7
1.4 MOŽEN OBSEG NESREČE 9
1.5 POTRESNA ODPORNOST OBJEKTOV 9
1.6 MOŽNOST IN VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE 11
1.7 UKREPI ZA ZMANJŠANJE POSLEDIC POTRESA: 13
1.8 SKLEPNE UGOTOVITVE 14
2. OBSEG NAČRTOVANJA 16
2.1. TEMELJNE RAVNI NAČRTOVANJA 16
2.2. NAČELA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI 19
3. ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB NESREČI, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT 21
3.1. TEMELJNE PODMENE 21
3.2. ZAMISEL IZVEDBE ZAŠČITE IN REŠEVANJA 22
3.2.1. Koncept odziva ob potresu 22
3.3. UPORABA NAČRTA 26
4. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE 27
4.1. OPAZOVANJE POTRESNE AKTIVNOSTI 27
4.2. IZVAJANJE OBVEŠČANJA PRISTOJNIH ORGANOV IN JAVNOSTI OB POTRESU 28
4.2.1 Obveščanje pristojnih organov 28
4.2.2 Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju 29
4.2.3 Obveščanje javnosti 30
4.3. ZAGOTAVLJANJE POMOČI V MATERIALNIH IN FINANČNIH SREDSTVIH 31
5 ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI 33
5.1 ZAŠČITNI UKREPI 35
5.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi (ocena poškodovanosti objektov) 35
5.1.2 Evakuacija 40
5.1.3 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev 43
5.1.4 Radiološka, kemijska in biološka zaščita 46
5.1.5 Zaščita kulturne dediščine 48
5.2 NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI 50
5.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč 50
5.2.2 Identifikacija mrtvih 52
5.2.3 Psihosocialna pomoč 53
5.2.4 Prva veterinarska pomoč 55

5.2.5 Reševanje iz ruševin *57*
5.2.6 Gašenje in reševanje ob požarih *59*
5.2.7 Iskanje pogrešanih oseb *61*
6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA 63
7 OCENJEVANJE ŠKODE 65
8 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV 67
8.1. POMEN POJMOV 67
8.2. RAZLAGA OKRAJŠAV 68
9 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV 70
9.1. SKUPNE PRILOGE 70
9.2 POSEBNE PRILOGE 71
9.3 SKUPNI DODATKI 71

1. NESREČA, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT - POTRES

1.1. Uvod

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob potresu temelji na določilih Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. l. RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) ter Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16).

Občinski delni načrt temelji na podlagi Občinske ocene ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Murska Sobota (842-0004/2022) in je podrobneje razčlenjen Delni regijski načrt zaščite in reševanja ob potresu v Pomurju (8421-8/2015-6 – DGZR, ažurirano – februar 2021), ki ga je pripravila Izpostava Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR) Murska Sobota.

1.2. Potresna nevarnost na območju pomurske regije in Mestne občine Murska Sobota

1.2.1. Splošno o potresih

Potres je naravni pojav, ko v Zemljini notranjosti pride do nenadne sprostitve nakopičenih elastičnih napetosti, pri čemer se sproščena energija razširja v obliki seizmičnega valovanja. Ko potresno valovanje doseže površje z zadostno energijo, da povzroči neželene posledice na ljudi, objekte ali naravo, govorimo o potresu kot o naravni nesreči.

Potres je eden izmed pojavov v naravi, ki ga ne moremo nadzorovati, lahko pa ga zelo dobro merimo. Potresa ne moremo napovedati, ni mogoče vnaprej oceniti njegovega obsega, moči in škode, ki jo bo povzročil, predvidimo lahko le območja, na katerih se lahko pojavi. Lahko ocenimo največjo magnitudo, ki jo z določeno verjetnostjo pričakujemo in obseg škode, ki bi jo potres na neki lokaciji lahko povzročil. V primerjavi z drugimi naravnimi nesrečami, ki so povezane z meteorološkimi procesi in jih lahko v blažji ali hujši obliki pričakujemo (poplave, suša vetrovi), ima potres zaradi nenadnosti pojava in drugačnih posledic veliko hujši vpliv na vsakdanje življenje. Navadno je število žrtev večje, saj ni očitnih znakov, da bi ljudem vnaprej napovedali potres in jim omogočili umik na varno. Večja je tudi škoda, saj je zaradi obsega porušenih objektov proces obnove po potresu poškodovanega območja dražji, vzpostavitev normalnih razmer v gospodarstvu pa traja dlje kot pri drugih naravnih nesrečah.

1.2.2 Karta potresne intezitete

Karta potresne intenzitete je izračunana za povratno dobo 475 let, kar ustreza 90% verjetnosti, da vrednosti na karti v 50 letih ne bodo presežene. Pri izračunu so upoštevana povprečna dejanska tla območja posamezne stopnje intenzitete.

Karta potresne intenzitete za povratno dobo 475 let iz leta 2011 je nova in namenjena predvsem sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami pri načrtovanju ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje škode ob potresih.

Mestna občina Murska Sobota se nahaja na območju **VII. EMS lestvice**, kar pa ne pomeni, da na tem območju ni mogoč potres z učinki, ki so večji od tistih, ki jih predvideva karta potresne intenzitete, bodisi zaradi lokalnih razmer, bodisi zaradi same moči potresa. Možnosti za to so sicer majhne, a so se v preteklosti že dogajale (idrijski potres iz leta 1511).

Slika 1. Karta potresne intenzitete s povratno dobo 475 let

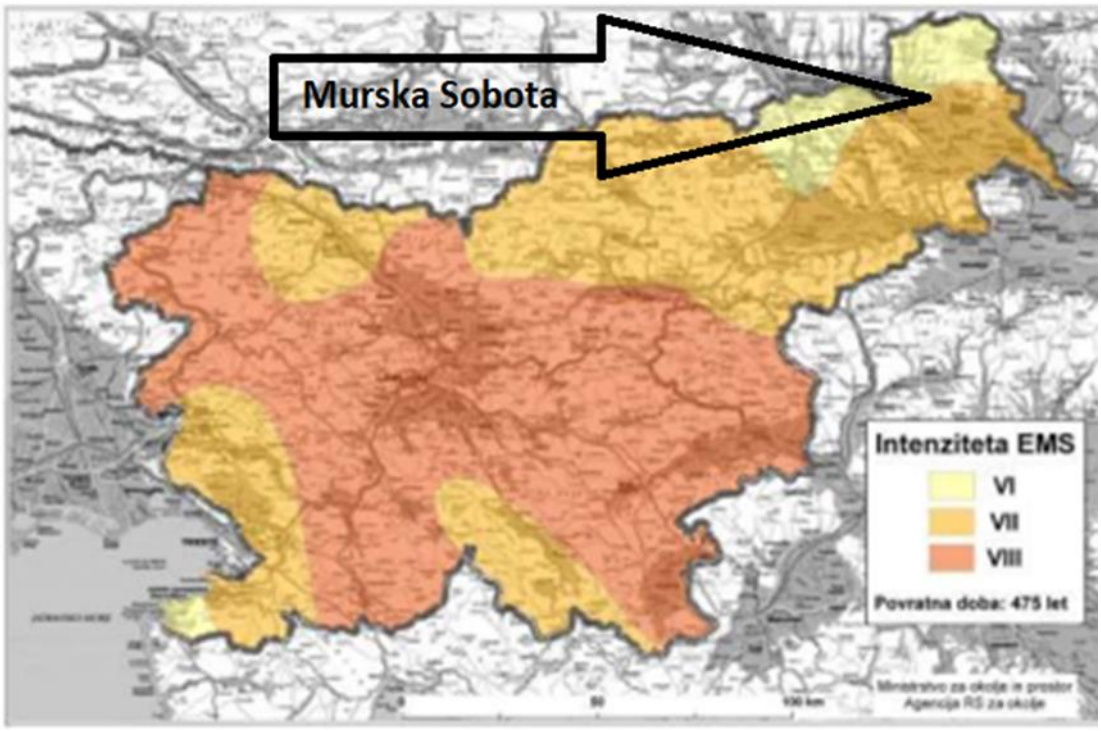

Vir: ARSO, 2011[1].

1.2.3 Karta projektnega pospeška tal

Za potresno odporno projektiranje se skladno z zakonodajo uporablja karta projektnega pospeška tal.

[1] Agencija RS za okolje. 2011. Katalog potresov v Sloveniji, Arhiv Urada za seizmologijo in geologijo.

Karta projektnega pospeška tal za trdna tla za povratno dobo 475 let (Lapajne in drugi, 2001) je uradna karta potresne nevarnosti Slovenije. Izdelana je v skladu z zahtevami slovenskega (in evropskega) standarda EC8 (SIST EN 1998-1:2005) in Nacionalnega dodatka (SIST EN 1998-1:2005/oA101:2005). Vrednosti projektnega pospeška tal so razvrščene v razrede in zaokrožene navzgor. Območja enake potresne nevarnosti so na karti označena z isto barvo. Kraje na mejah območij je treba uvrstiti v območja z večjo vrednostjo projektnega pospeška tal.

Slika 2: Potresna nevarnost Mestne občine Murska Sobota – projektni pospešek tal (Lapajne in drugi, 2001[2])

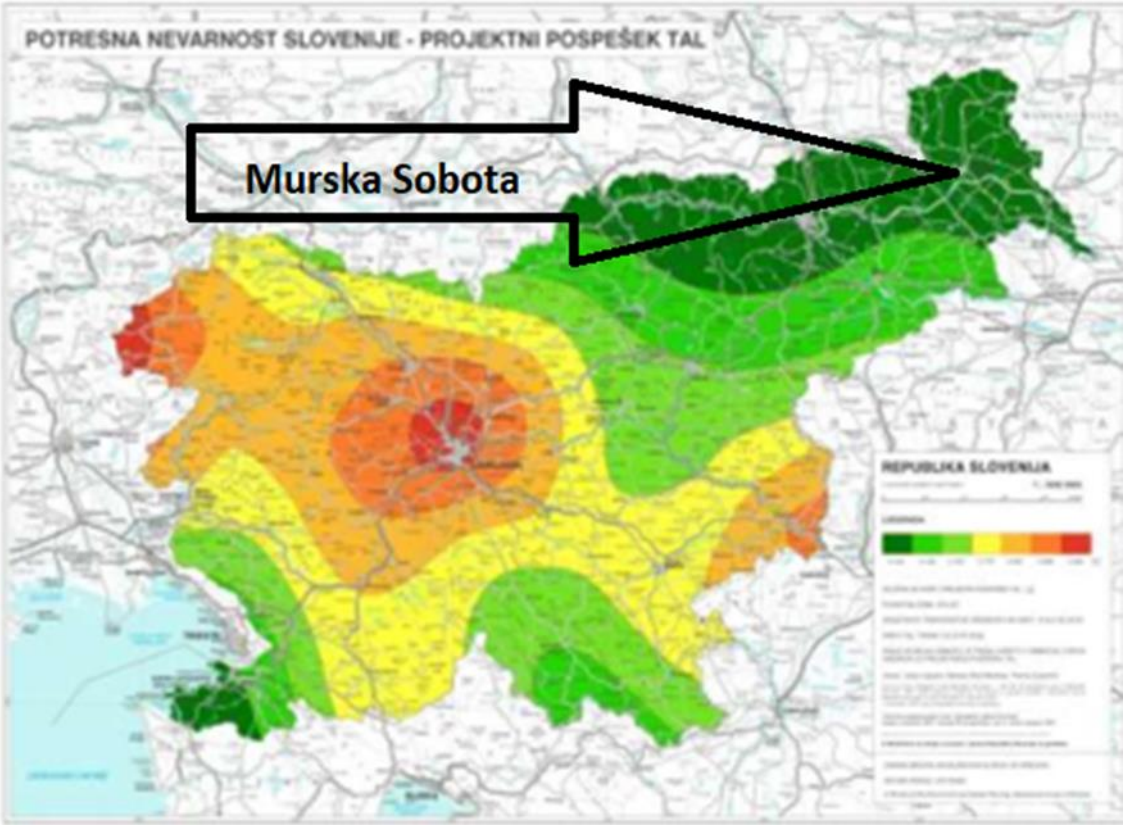

Vrednosti pospeškov so izračunane po metodologiji verjetnostnega ocenjevanja potresne nevarnosti. Za izdelavo je bil uporabljen postopek glajenja, ki je primeren za območja, kjer potresnih žarišč ni možno zanesljivo povezati z opredeljenimi prelomi (Lapajne in drugi, 2003). Metodologija izhaja iz ameriškega postopka krožnega Gaussovega glajenja števila preteklih nadžarišč, ki je bil uporabljen pri izdelavi kart potresne nevarnosti ZDA Za potrebe Slovenije je Urad za seizmologijo in geologijo Agencije RS za okolje ameriški pristop izpopolnil in izdelal lasten računalniški program.

[2] Lapajne, J., Šket Motnikar, B., Zupančič, P., 2001. Nova karta potresne nevarnosti projektni pospešek tal namesto intenzitete. Gradbeni vestnik 50, 140-149.

1.3 Potresno območje Mestne občine Murska Sobota

Iz kart temeljnega in regijskega načrta, ki je podrobneje razdelan za območje pomurske regije, izhaja, da Mestna občina Murska Sobota spada v vzhodno območje potresne nevarnosti v Sloveniji. Pomurska regija in Mestna občina Murska Sobota je potresno šibko ogrožena in tudi neposredna življenjska ogroženost prebivalstva je minimalna.

Na območju intenzitete VII EMS v Mestni občini Murska Sobota živi okoli 18.680 prebivalcev (SURS 2022[3]).

Doslej takšnega potresa na območju Mestne občine Murska Sobota še ni bilo.

Tabela 1: Razvrstitev Mestne občine Murska Sobota v razred ogroženosti ob potresu in število prebivalcev občine, ki živijo na območjih posamezne potresne intenzitete

Občina	**Število prebivalcev**				**Razred ogroženosti**
	Območje VI EMS	Območje VII EMS	Območje VIII EMS	SKUPAJ Št. prebivalcev	
Murska Sobota		18.680		18.680	3

[3] Statistični urad Republike Slovenije, 2022. Dostopno prek: https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/108

Slika 3. Potresna ogroženost Mestne občine Murska Sobota

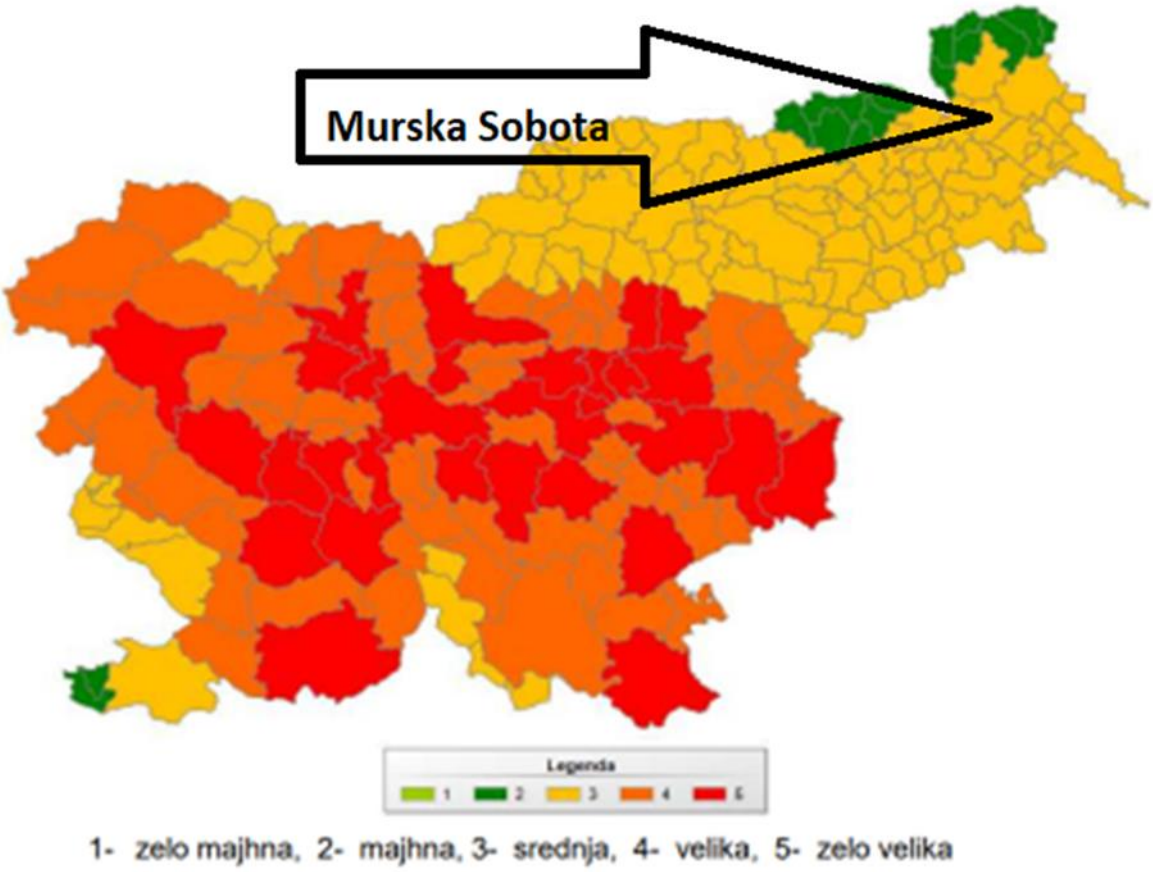

Vir: Ocena potresne ogroženosti Republike Slovenije. 2018[4].

[4] Ocena ogroženosti Pomurske regije zaradi potresov, Verzija 3.1. Dostopno prek: http://www.sos112.si/db/file/Murska_Sobota/ocena_potres_2019.pdf
Ocena potresne ogroženosti Republike Slovenije. 2018. Dostopno prek: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSZR/Datoteke/Ocene-ogrozenosti/ocena_ogrozenosti_potres.pdf

Slika 4: Število prebivalcev na km^2 in ocenjena potresna intenziteta EMS za povratno dobo 475 let (Vir: ARSO, spletna stran)

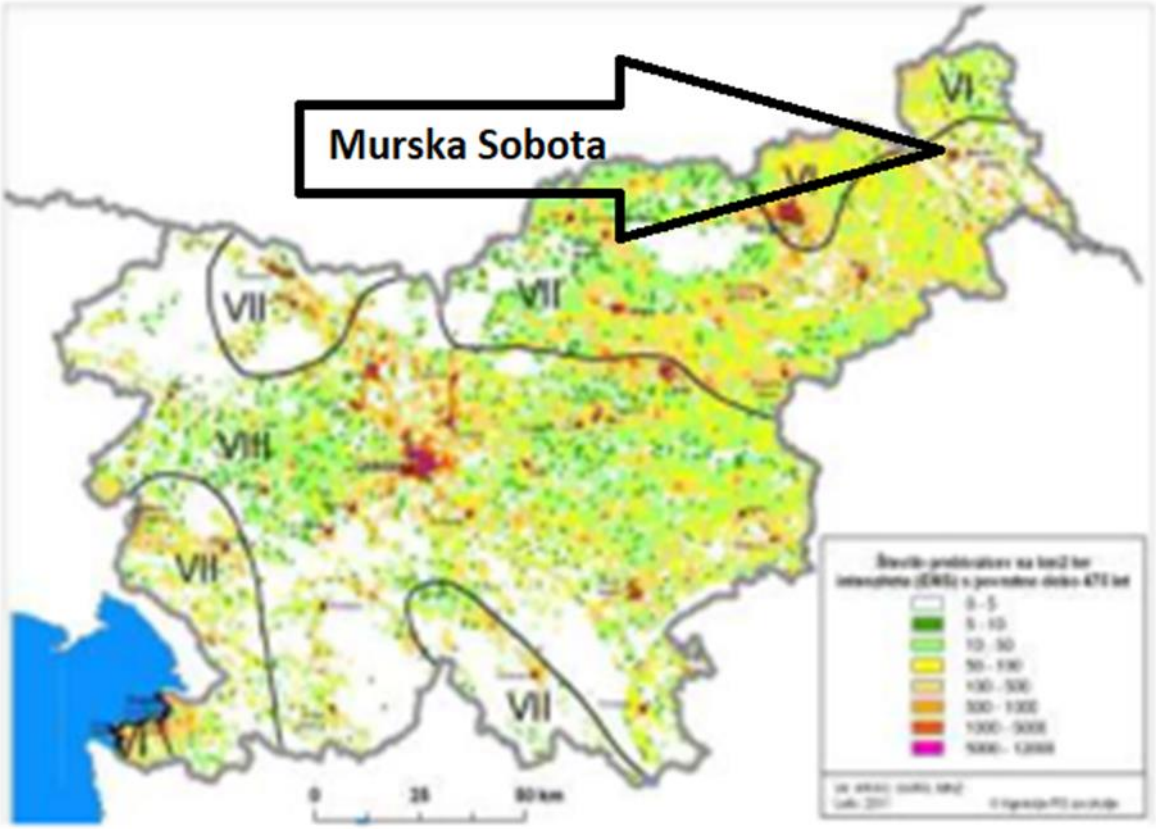

1.4 Možen obseg nesreče

Potres neposredno ne vpliva na ljudi. Do poškodb in smrtnih žrtev pride zaradi porušitve zgradb, požarov, eksplozij, nenadzorovanega uhajanja nevarnih snovi v okolje in drugih sprememb v okolju, ki jih povzroči potres. Izkušnje kažejo, da potresi porušijo ali močno poškodujejo predvsem starejše zgradbe, hude poškodbe pa lahko opazimo tudi na novejših zgradbah, ki so sicer zgrajene po predpisih o potresno varni gradnji.

Nova 12-stopenjska evropska makroseizmična lestvica (EMS lestvica) je izpopolnjena verzija MSK lestvice. V EMS lestvici so definicije osnovane na:

- vplivu potresa na ljudi,
- vplivu potresa na objekte in naravo (izključujoč poškodbe na stavbah, vplive na tla in porušitve tal),
- poškodbah na stavbe.

1.5 Potresna odpornost objektov

Potresna odpornost objektov v Mestni občini Murska Sobota je opredeljena v oceni ogroženosti. Iz nje pa lahko ugotovimo, da:

- **Glede na predpise, ki so veljali v različnih obdobjih ocenjujemo, da bi stanovalci, ki živijo v stavbah zgrajenih po letu 1982 (približno 5.076 stanovalcev), potres VI. stopnje najverjetneje prestali brez bistvenih poškodb, oziroma s takšnimi poškodbami, zaradi katerih naj ne bi utrpeli hujših poškodb in bi bila sanacija teh stanovanj oziroma stavb, v katerih so stanovanja, ekonomsko upravičena.**
- **Na drugi strani pa je veliko ljudi, ki bivajo v potresno najbolj ranljivih stavbah (v stavbah, zgrajenih do leta 1963), zaskrbljujoče visoko (5.092). Tam lahko pride do velikih poškodb in finančnih stroškov v primeru sanacije.**
- **Dobrih 8904 ljudi pa biva v stanovanjih, zgrajenih v obdobju med letoma 1964 in 1981, torej v času veljave prvih kolikor toliko ustreznih predpisov o potresno odporni gradnji (Ocena ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Murska Sobota, 2022).**

Na območju, ki ga je prizadel potres, moramo prizadeti družbi čim prej omogočiti vrnitev v normalno življenje. Najprej moramo ugotoviti kaj se je dejansko zgodilo, koliko prebivalcev lahko po potresu uporablja svoja stanovanja brez bojazni, da se bodo ob ponovljenem sunku stavbe porušile. Vedeti moramo tudi koliko je poškodovanih stavb, ki jih lahko saniramo, medtem pa prebivalce preselimo v začasna prebivališča (šotori, stanovanjske prikolice). Seveda pa je nujno poznati tudi število porušenih ali hudo poškodovanih stavb in prizadetim stanovalcem zagotoviti trajnejša začasna prebivališča (bivalni zabojniki, montažne hiše).

Po izkušnjah lahko stavbe (objekte visoke gradnje), ki so prestale potres, glede na uporabnost razvrstimo v 3 kategorije (Fischinger, 1998):

- **uporabni objekti**, ki jih potres ni poškodoval in jih na zunaj označimo z zeleno barvo,
- **začasno neuporabni objekti**, ki jih je potres poškodoval v tolikšni meri, da bi jih utegnil naknadni potresni sunek porušiti. Vstop v takšne objekte, ki jih na zunaj označimo z rumeno barvo, je dovoljen samo lastnikom, ki želijo na lastno tveganje začasno preseliti opremo,...
- **neuporabni objekti**, ki jih je potres porušil ali poškodoval v tolikšni meri, da jih ni več mogoče sanirati. Takšne objekte označimo z rdečo barvo[5].

Objekti, katerih delovanje je pomembno za uspešno odvijanje vseh aktivnosti v sistemu obvladovanja posledic potresa zahtevajo poseben pristop. V primeru naravne nesreče kot je potres, med te objekte spadajo predvsem bolnišnice in drugi zdravstveni objekti, gasilske in policijske postaje, komunikacijski centri in centri za zaščito in reševanje, pa tudi nekatere druge upravne stavbe. Ocenjevanje uporabnosti za ugotavljanje uporabnosti pomembnejših ključnih objektov imajo prednost pred vsemi ostalimi, izvajajo pa jih strokovno najbolj usposobljene

[5] Razvrstitev velja predvsem za ti. navadne objekte vseh vrst konstrukcij, med katerimi je največ stanovanjskih objektov individualne in blokovne gradnje, ter javnih objektov.

ekipe. Šole in drugi objekti, predvsem tisti, ki so med pomembnejše uvrščeni kot kulturnozgodovinski spomeniki, lahko počakajo.

1.6 Možnost in verjetnost nastanka verižne nesreče

Kot posledica potresa lahko pride do sledečih sekundarnih nesreč: požar, plazovi, poškodbe komunalne infrastrukture in prometnih komunikacij, poškodbe vodovodnega omrežja in epidemije.

- **Požari**

Požari v stanovanjskih in industrijskih objektih:	Preventivni ukrepi za preprečitev požarov:
• poškodbe na električnih instalacijah in različnih električnih porabnikih • poškodbe na linijah elektrodistribucije • poškodbe na plinovodih • vžig in eksplozije gospodinjskega plina in gospodarskega plina • poškodbe peči na trdo gorivo in plinsko olje.	• takojšen izklop porabnikov energije in izključitev električnega toka • prekinitev kurjenja • gospodarske družbe, ki uporabljajo nevarne snovi, mazut, plinsko olje, pline, bencinski servisi in podobni morajo imeti izdelane preventivne ukrepe za preprečitev posledic potresa.

- **Plazovi**

Proženje plazov, nastanek podorov in zruškov:	Preventivni ukrepi za preprečitev plazov:
Mirujoči plazovi se zaradi tektonskih premikov lahko sprožijo oz. lahko nastanejo manjši podori in udori zemlje kot posledica nepravilnih posegov v okolje pri gradnji stanovanjskih objektov.	Takojšnje evidentiranje nastalih možnosti za plaz, podor ali udor in izvedba gradbenih in prostorskih ukrepov za sanacijo le-teh. V primeru potresa se morajo prebivalci iz objektov, ki so ogroženi od plazov takoj umakniti iz objektov. Prebivalstvo je potrebno preventivno opozarjati na posledice plazov v primeru potresa predvsem na območjih, kjer so plazovi evidentirani.

- **Komunalna infrastruktura in prometne komunikacije**

Poškodovanje komunalne infrastrukture in prometnih komunikacij:	Preventivni ukrepi:

V primeru potresa lahko pride do poškodb na objektih vodooskrbe in sicer od zbiralnikov, rezervoarjev, razdelilnih postaj, črpališč in samega vodovodnega omrežja. Zaradi tega lahko pride do onesnaženja pitne vode in oporečnosti za uporabo, kar lahko predstavlja realno možnost za nastanek epidemij, drisk ali drugih črevesnih bolezni.

- Načrtovanje vodooskrbe v primeru motene oskrbe.
- Seznanjanje prebivalstva z ukrepi zagotovitve vodooskrbe.

Uporabi se načrt vodooskrbe v primeru suše.

- **Kanalizacijsko omrežje:**

V primeru potresa lahko pride do poškodb kanalizacijskih objektov in omrežja in s tem izteka kanalizacijskih voda v tla, objekte in vodotoke. Lahko pride do motenj ali prekinitve uporabe kanalizacijskega omrežja v stanovanjskih zgradbah, kar je predvsem v poletnem času realna možnost za nastanek okužb in epidemij.

Preventivni ukrepi:

Javno komunalno podjetje mora zagotavljati možnost in pogoje za odpravo napak na kanalizacijskem omrežju, ki temelji na izdelani oceni ogroženosti.

- **Prometne nesreče na cestnih in železniških komunikacijah:**

V primeru rušilnega potresa lahko pride do poškodovanja železniških tirov in mostovnih konstrukcij. Možne so ovirane poti med stanovanjskimi naselji in zgradbami zaradi rušenja ali delnega rušenja objektov, predvsem na območjih starejših zgradb.

Preventivni ukrepi:

Slovenske železnice morajo imeti izdelano oceno ogroženosti in preventivne ukrepe za zavarovanje železniškega prometa v primeru potresa.

- **<u>Epidemije</u>**

Epidemije:

Kot sekundarna posledica poškodb na kanalizacijskem omrežju in moteni oziroma prekinjeni oskrbi z vodo ter v primerih velike onesnaženosti zraka zaradi velike količine prašnih delcev zaradi premetavanja in čiščenja ruševin, lahko pride do epidemij, predvsem lažjih črevesnih obolenj, čemur so podvrženi predvsem dojenčki, otroci do 6 let in bolniki.

V primeru prekinitve električnega toka pride do večjih količin organskih odpadkov,

Preventivni ukrepi:

V primeru potresa v poletnem času je potrebno še posebno zaostreno izvajati higiensko epidemiološke ukrepe in za izvajanje le-teh zagotoviti sile in sredstva v največji meri. Obenem je potrebno občane obveščati o načrtovanih higiensko-epidemioloških ukrepih, zagotavljati sredstva za razkuževanje, dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo. Nalogo higiensko epidemiološkega nadzora ter izvajanje ukrepov za primer potresa izvaja

predvsem okvarjenega mesa in zelenjave, ki so jih imeli občani v zamrzovalnih skrinjah in so se živila pokvarila. Potrebno je zagotoviti ažuren odvoz odpadkov.	občinska strokovna služba v sodelovanju z ministrstvom za zdravstvo. Čiščenje ulic z vodo se izvaja z ustreznimi gasilskimi vozili in opremo, za opravljanje komunalne dejavnosti se koristijo tudi razna gospodarska vozila. Javno komunalno podjetje se mora ob potresu prednostno angažirati na nalogah preskrbe z vodo in zagotavljanja ostale komunalne infrastrukture.

1.7 Ukrepi za zmanjšanje posledic potresa:

Najpomembnejši ukrepi za preprečevanje in zmanjšanje posledic potresa so:

- potresno odporna gradnja (predpisane zahteve za novogradnjo, sanacijo in utrditev objektov, postopki za ocenjevanje po potresu poškodovanih objektov ter popotresno sanacijo),
- načrtovanje delovanje sistema ZRP (usposabljanje in opremljanje sil za ZRP ter izdelava in dopolnjevanje načrtov ZiR ob potresu),
- sistematično spremljanje in proučevanje potresne dejavnosti (državna mreža potresnih opazovalnic),
- priprava programov potresne sanacije ter utrjevanje stanovanjskih in pomembnih javnih objektov s področja vzgoje in izobraževanja, varstva otrok, nege starejših občanov in drugih posebnih skupin prebivalcev ter drugih javnih dejavnosti,
- pregled stanja pomembnih infrastrukturnih sistemov (zlasti cest, železnic, mostov, podvozov, nadvozov, predorov, itn.) s ciljem ugotoviti potresno odpornost in ranljivost ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- pregled stanja pomembnih industrijskih objektov ter objektov v katerih se skladiščijo, shranjujejo ali izdelujejo nevarne snovi ter objektov virov večjega tveganja in manjšega tveganja za okolje ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- ustrezna organizacija in delovanje zdravstvene in socialne službe v primeru potresa z močnimi poškodbami,
- izboljšati pripravljenosti na potres, kar se zagotavlja z izobraževanjem prebivalcev za boljši odziv pri potresu, z usposabljanjem organov vodenja v ZRP ter upravnih organov na lokalni in državni ravni ter s pripravo akcijskih načrtov za reševanje.

Varstvo pred potresi v celoti obsega preventivo, vzpostavitev in vzdrževanje pripravljenosti, zaščito, reševanje in pomoč, odpravljanje posledic in obnovo. S tem načrtom se urejajo le ukrepi in dejavnosti za zaščito, reševanje in pomoč ter zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje, ki so v občinski pristojnosti.

Slika 5: Povezave dejavnosti za zmanjševanje posledic potresa

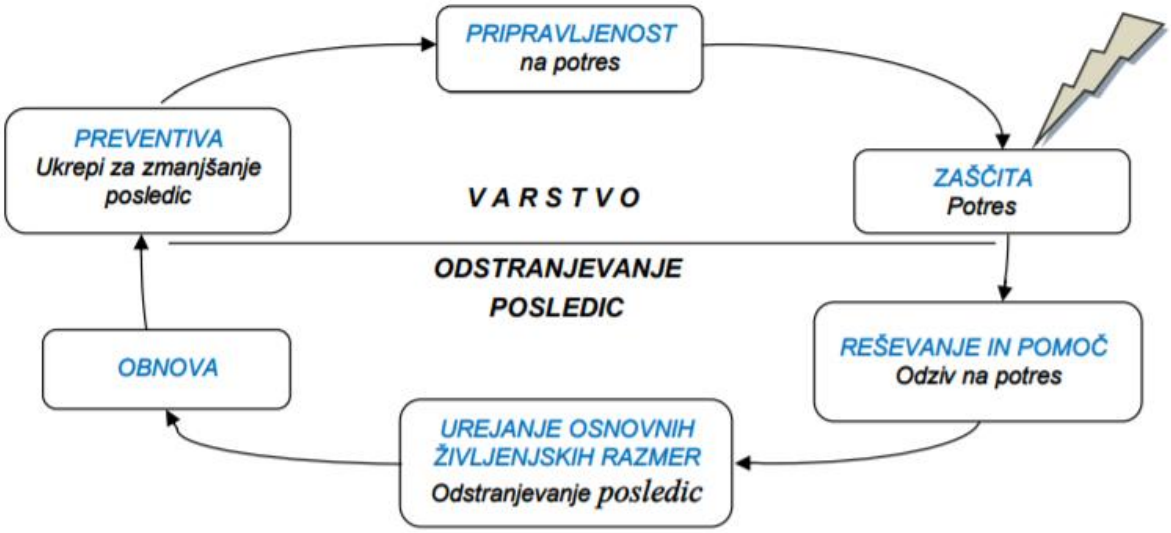

1.8 Sklepne ugotovitve

V oceni ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Murska Sobota smo naredili analizo v primeru potresa VII. stopnje v Mestni občini Murska Sobota.

Glede na vse podatke, ki smo jih pridobili z aplikacijo POTROG[6] in glede na ostale karakteristike Mestne občine Murska Sobota ter informacije s terena, lahko podamo naslednje informacije:

- **V primeru potresa do VI. stopnje po EMS v Mestni občini Murska Sobota ne bo občutneje moteno bivanje prebivalcev in delovni proces v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah. Prav tako se ne pričakuje večjih poškodb objektov in žrtev. Smiselno in prilagojeno nastalim razmeram potresa bi se izvajali ukrepi in naloge opredeljeni v tem načrtu.**
- **Hipotetično pa smo vzeli tudi primer, če bi Mestno občino Murska Sobota prizadel potres VII EMS. Glede na pridobljene podatke lahko vidimo, da bi bilo v Mestni občini Murska Sobota v primeru potresa do VII. stopnje po EMS moteno bivanje prebivalcev in delovni proces v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah. Pričakujejo se poškodbe objektov in žrtev. V primeru VII EMS bi bilo začasno neuporabnih 62 stavb, začasna namestitev pa bi bila potrebna za 595 ljudi. Smiselno in prilagojeno nastalim razmeram potresa bi se izvajali ukrepi in naloge opredeljeni v tem Občinskem delnem načrtu ZIR ob potresu.**
- **Skupaj razpoložljivih oseb za reševanje bi bilo 742 (249 pripadnikov gasilcev in 493 pripadnikov CZ). Število potrebnih sil namenjeno izključno podpori pri**

[6] POTROG, raziskovalni projekt Potresna ogroženost v Sloveniji za potrebe Civilne zaščite, dostop do rezultatov prek povezave http://potrog2.vokas.si/.

nameščanju ogroženih ljudi v nadomestne nastanitve bi bilo v začetku potrebnih 62, kasneje pa še 6 (prve 14 dni po potresu in pozneje).

- **Ob potresu bi lahko bilo 734 m^3 ruševinskih kupov s prazninami in opremo, 283 m^3 ruševinskih kupov konstrukcije brez praznin in 47 prevozov z 12 m^3 tovornjaki.**

- **Mestna občina Murska Sobota ima predvideno območje za ruševine in sicer na območju gospodarske cone ob gramoznici na Bakovski cesti ter na območjih obrtnih con v mestu Murska Sobota, kjer so večje utrjene površine. V ostalih naseljih so začasna območja ruševin ob vaških domovih.**

- **Velik problem v primeru potresa lahko predstavljajo tudi večstanovanjski objekti na Lendavski ulici, predvsem zaradi težjega dostopa oziroma reševanja prebivalcev v višjih nadstropjih in zaradi zahtevnosti evakuacije.**

- **V Mestni občini Murska Sobota ni možnosti nesreče s plinom, prav tako v prizadetem območju potresa ni nobene SEVESO lokacije ter visokovodne pregrade (Ocena ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Murska Sobota 2022).**

P-100	Evidenčni list o vzdrževanju načrta
P-101	Ocena ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami na območju Mestne občine Murska Sobota

2. OBSEG NAČRTOVANJA

2.1. Temeljne ravni načrtovanja

a) Raven občine:

Obveznost izdelave načrta oziroma dela načrta zaščite in reševanja ob potresu za posameznega nosilca načrtovanja je opredeljena glede na Oceno potresne ogroženosti Republike Slovenije, verzija 3.0, št. 842-9/2012-73 – DGZR z dne 07.06.2018, glede na Oceno potresne ogroženosti pomurske regije, verzija 3.1 in glede na končno uvrstitev nosilca načrtovanja v določen razred ogroženosti. Vsak nosilec načrtovanja se lahko odloči tudi za večji obseg načrtovanja.

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob potresu je **državni načrt**. Državni načrt zaščite in reševanja ob potresu je izdelan za potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje po evropski potresni lestvici EMS-98 (v nadaljevanju potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje). S tem načrtom se urejajo zaščitni ukrepi in naloge ZRP.

Občinski načrti zaščite in reševanja se, skladno z določili Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), izdelajo v celoti za potres v občinah na potresnem območju, kjer je možen potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje.

Razredi ogroženosti:

V splošnem so občine razvrščene v pet razredov ogroženosti ob potresu. Pri razvrščanju občin in regij v razrede ogroženosti je bila poleg osnove – karte potresne intenzitete, upoštevana zgolj še skupina podatkov in sicer število prebivalcev na posameznih območjih. Podatki o številu prebivalcev po občinah so bili pridobljeni iz aplikacije GIS-UJME s stanjem na dan 1. 12. 2011.

Tabela 2. Razredi in stopnje ogroženosti

Razred ogroženosti
1
2
3
4
5

Tabela 3. Kriteriji za uvrstitev občin v razrede ogroženosti ob potresu

1.razred Ogroženosti	2.razred Ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Vsi prebivalci občine na območju V po EMS ali manj	Vsi prebivalci občine na območju VI po EMS	Vsi preb. ali del preb. občine na območju VI po EMS in nič preb. na območju VIII po EMS	Vsi preb. ali del preb. občine (vendar manj kot 9.000) na območju VIII po EMS ali več	Vsi preb. ali del preb. občine (vendar več kot 9.000) na območju VIII po EMS

Občinam, ki spadajo v razred ogroženosti 1 in 2, ni treba izdelati načrta zaščite in reševanja v celoti ali dela načrta oziroma dokumentov za izvajanje zaščitnih ukrepov ter določenih nalog ZRP (pri srednji ogroženosti se izdelava teh dokumentov priporoča), treba pa je izdelati dokumente, v katerih predvidijo zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP.

Občine, ki spadajo v razred ogroženosti 3, izdelajo del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določita način obveščanja in zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP ter se razdela izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Občine, ki spadajo v razred ogroženosti 4 in 5 v celoti izdelajo samostojen načrt zaščite in reševanja ob potresu.

Mestna občina Murska Sobota spada v 3. razred ogroženosti, zato mora izdelati del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določita način obveščanja in zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP ter se razdela izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Slika 6: Potresna ogroženost slovenskih občin

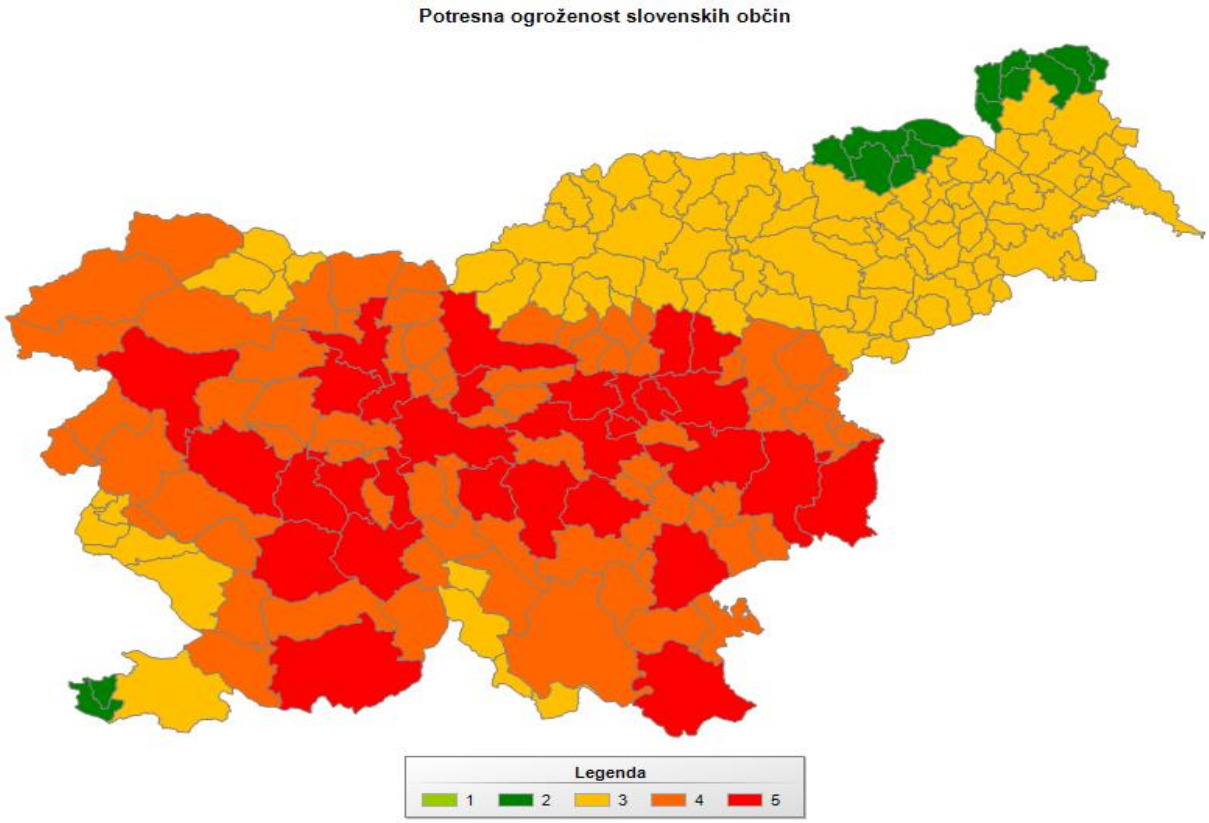

b) Raven organizacije:

Organizacije, ki opravljajo vzgojno izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb, načrtujejo v skladu z občinskimi načrti zaščite, reševanja in pomoči ter načrti dejavnosti, Splošna bolnišnica (SB) Murska Sobota pa tudi v skladu z regijskimi načrtom potrebno izvedbo zaščitnih ukrepov ter nalog ZRP.

V Mestni občini Murska Sobota so to:

- Vrtec Murska Sobota
- Osnovna šola Bakovci
- Osnovna šola I Murska Sobota
- Osnovna šola II Murska Sobota
- Osnovna šola III Murska Sobota
- Osnovna šola IV Murska Sobota
- Glasbena šola Murska Sobota
- Ekonomska šola Murska Sobota
- Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota
- Gimnazija Murska Sobota
- Biotehniška šola Murska Sobota
- Srednja zdravstvena šola Murska Sobota

- Ljudska univerza Murska Sobota
- Dom starejših Rakičan
- Center za socialno delo Pomurja
- Zdravstveni dom Murska Sobota

Načrte dejavnosti izdelajo občinska uprava in javne službe (pogrebni zavodi, komunalne službe in ostale storitve v občini …). V Mestni občini Murska Sobota načrt dejavnosti izdela Mestna uprava Mestne občine Murska Sobota, Razvojni center Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Pomurski muzej Murska Sobota, Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota, Zavod za kulturo, turizem in šport, RIS, Raziskovalno izobraževalno središče Dvorec Rakičan, Javni stanovanjski sklad Mestne občine Murska Sobota, Komunala javno podjetje d.o.o. Murska Sobota, Saubermacher-Komunala javno podjetje d.o.o. Murska Sobota, Vodovod sistema B d.o.o. Murska Sobota, CEROP d.o.o. ter drugi javni zavodi in javne službe.

Z načrtom dejavnosti se zagotavlja izvajanje dejavnosti ministrstev, vladnih služb, organov občinske uprave med oziroma po nesreči. Pristojni organi in občinska uprava izdelajo načrte dejavnosti kot dodatek k občinskim načrtom zaščite in reševanja.

Nosilci načrtovanja v načrtu dejavnosti določijo:
- ukrepe in naloge,
- nosilce za izvajanje ukrepov in nalog,
- način izvajanja ukrepov in nalog,
- organizacijo delovanja,
- materialna, finančna in druga sredstva za izvajanje nalog, z namenom, da se zmanjšajo posledice nesreče na izvajanje dejavnosti oziroma zagotovi izvajanje dejavnosti čim manj moteno ali omejeno.

Nosilci načrtovanja morajo načrte dejavnosti pripraviti v skladu z usmeritvami pristojnih ministrstev (za izvajanja ukrepov in nalog ZRP v zavodih in organizacijah).

2.2. Načela zaščite, reševanja in pomoči

Zaščita, reševanje in pomoč se ob potresu organizirajo skladno z načeli, ki jih določa Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, in sicer:
- Vsakdo ima pravico do varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Ob naravni in drugi nesreči imata zaščita ter reševanje človeških življenj prednost pred vsemi drugimi zaščitnimi in reševalnimi aktivnostmi.
- Ob naravni in drugi nesreči je vsakdo dolžan pomagati po svojih močeh in sposobnostih.
- Podatki o nevarnostih ter o dejavnostih državnih organov, lokalnih skupnosti in drugih izvajalcev nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so javni.

- Država in lokalna skupnost morata zagotoviti, da je prebivalstvo na območju, ki bi ga lahko prizadela naravna ali druga nesreča, obveščeno o nevarnostih.
- Država in lokalna skupnost pri zagotavljanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v skladu s svojimi pristojnostmi, prednostno organizirata izvajanje preventivnih ukrepov.
- Vsaka fizična in pravna oseba je v skladu z zakonom odgovorna za izvajanje ukrepov varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Lokalna skupnost uporabi za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči najprej svoje sile in sredstva.
- V primerih, ko zaradi velikega obsega nesreče oziroma ogroženosti, sile in sredstva lokalne skupnosti niso zadostna ali niso zagotovljena med sosednjimi lokalnimi skupnostmi, država zagotavlja uporabo sil in sredstev iz širšega območja.
- Vojsko in obrambna sredstva je mogoče uporabiti za zaščito, reševanje in pomoč, če razpoložljive sile in sredstva ne zadoščajo za nujno reševanje ter pomoč in če vojska ni nujno potrebna pri opravljanju obrambnih nalog.

3. ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB NESREČI, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT

3.1. Temeljne podmene

Temeljne podmene načrta zaščite in reševanja ob potresu so:

1. Občinski načrt zaščite in reševanja se izdela za potres intenzitete VI. EMS ali višje stopnje.

2. Varstvo pred potresom zagotavljajo v okviru svojih pravic in dolžnosti oz. pristojnosti prebivalci kot posamezniki, prebivalci prostovoljno organizirani v raznih društvih in drugih nevladnih organizacijah, ki se ukvarjajo z zaščito in reševanjem, javne reševalne službe, podjetja, zavodi in druge organizacije, katerih dejavnost je pomembna za zašito in reševanje ter občine, regijski in državni organi.

3. Varnost prebivalcev ob potresu ni odvisna samo od potresne ranljivosti zgradb, v katerih prebivajo, temveč tudi od potresne ranljivosti drugih zgradb. Večina prebivalcev namreč veliko časa preživi v vrtcih, šolah, na delovnih mestih, domovih za ostarele, bolnišnicah. Skladno z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) morajo načrte zaščite in reševanja izdelati tudi organizacije, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb, če so na potresno ogroženem območju in načrtujejo izvedbo potrebnih zaščitnih ukrepov ter nalog ZRP skladno z občinskimi in regijskimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti in državnim načrtom.

4. Življenja ljudi so po potresu ogrožena zaradi poškodb objektov in naprav, namenjenih proizvodnji, predelavi, uporabi, prevozu, pretovarjanju, skladiščenju in odstranjevanju nevarnih snovi, poškodb ali porušitve visokih dimnikov, na rezervoarjih z mazutom, porušitve mostov in druge prometne infrastrukture, poškodb na električnih, plinskih in drugih napeljavah itd. Omenjena podjetja, ki s svojo dejavnostjo pomenijo nevarnost za nastanek nesreče, morajo pri izdelavi načrtov zaščite in reševanja oz. zaščitnih ukrepov te nevarnosti upoštevati.

5. Prebivalci na potresno ogroženem območju morajo biti pravočasno in objektivno obveščeni o pričakovanih nevarnostih potresa, njegovih posledicah, načrtih in ukrepih za zmanjšanje in odpravo posledic ter o ravnanju ob potresu. V ta namen je izdelano navodilo «Kako ravnamo ob potresu«.

6. Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob potresu se začne izvajati na prizadetem območju glede na zmožnost ukrepanja. Če lokalni viri ne zadoščajo za učinkovito zaščito, reševanje in pomoč, zaprosimo za pomoč sosednje občine, regijo oziroma državo.

7. Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob potresu obsega nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali, nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami, oskrbo z električno energijo, zagotavljanje nujnih prometnih povezav in nujne komunalne infrastrukture.

D-7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči

3.2. Zamisel izvedbe zaščite in reševanja

3.2.1. Koncept odziva ob potresu

Koncept odziva ob potresu temelji na posledicah, ki jih povzroči potres na ljudeh, naravi in na objektih. Klasifikacijo potresa (po potresnih lestvicah) in epicenter potresa določi Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo.

- **POTRES intenzitete do vključno V stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** ljudje zaznajo potres, ne povzroči pa poškodb na objektih. Urad za seizmologijo in geologijo dokumentira potres in obvesti javnost o vsakem potresu, ki ga s svojimi čutili lahko zaznajo prebivalci na območju občine.

- **POTRES intenzitete VI ali VII stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** poškodbe na objektih.

- **POTRES intenzitete VIII EMS ali višje stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** poškodbe in mogoče smrtne žrtve pri ljudeh, močne poškodbe ali rušenje objektov.

Tabela 4: Kratka oblika evropske potresne lestvice predstavlja zelo poenostavljen in posplošen pregled lestvice. Uporabljamo jo za izobraževalne namene[7] (vir: Gruenthal, ur., 1998).

EMS-98 intenziteta	Naziv	Značilni učinki (povzeto)
I	Nezaznaven	Ljudje ga ne zaznajo.
II	Komaj zaznaven	V hišah ga čutijo redki posamezniki v mirovanju.
III	Šibek	V zaprtih prostorih ga čutijo posamezniki. Mirujoči čutijo zibanje ali rahlo tresenje.

[7] Kratka oblika lestvice ne zadostuje za natančno opredelitev intenzitet

IV	Zmeren	V zaprtih prostorih ga čutijo mnogi, na prostem pa redki posamezniki. Posamezniki se zbudijo. Okna in vrata zaropotajo, posode zažvenketajo.
V	Močan	V zaprtih prostorih ga čuti večina, na prostem pa posamezniki. Mnogi se zbudijo. Posamezniki se prestrašijo. Ljudje čutijo tresenje celotne stavbe. Viseči predmeti vidno zanihajo. Majhni predmeti se premaknejo. Vrata in okna loputajo.
VI	Z manjšimi poškodbami	Mnogi ljudje se prestrašijo in zbežijo na prosto. Nekateri predmeti padejo na tla. Mnoge stavbe utrpijo manjše nekonstrukcijske poškodbe (lasaste razpoke, odpadanje manjših kosov ometa).
VII	Z zmernimi poškodbami	Večina ljudi se prestraši in zbeži na prosto. Stabilno pohištvo se premakne iz svoje lege in številni predmeti padejo s polic. Mnoge dobro grajene navadne stavbe so zmerno poškodovane: majhne razpoke v stenah, odpadanje ometa, odpadanje delov dimnikov; na starejših stavbah se lahko pojavijo velike razpoke v stenah in se porušijo predelne stene.
VIII	Z močnimi poškodbami	Mnogi ljudje s težavo lovijo ravnotežje. Pojavijo se velike razpoke na stenah mnogih stavb. Pri posameznih dobro grajenih navadnih stavbah se porušijo stene, slabo grajene stavbe se lahko porušijo.
IX	Rušilen	Splošna panika. Mnogi slabo grajeni objekti se porušijo. Tudi dobro grajene navadne stavbe so zelo močno poškodovane: porušitve sten in delne porušitve stavb.
X	Zelo rušilen	Mnogo navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši.
XI	Uničujoč	Večina navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši, uničene so celo nekatere stavbe z dobro potresno odporno konstrukcijo.
XII	Popolnoma uničujoč	Skoraj vse stavbe so uničene.

Barvna legenda:

zelena	ni učinkov
rumena	intenziteta se določa na podlagi učinkov na ljudi in predmete
rdeča	intenziteta se določa na podlagi učinkov na stavbe (poškodbe), ljudi in predmete

Potresne lestvice EMS (evropska potresna lestvica), MSK (Medvedev-Sponheuer-Karnikova lestvica) in MCS (Mercalli-Cancani-Siebergova lestvica) se nekoliko razlikujejo med seboj, ta razlika pa je pomembna predvsem za seizmologe in gradbenike.

Že V. stopnja, še bolj pa VI., povzročita preplah, odpadanje ometa, poškodbe dimnikov, razpoke slabše grajenih stavb ipd., VII. stopnja že poškoduje objekte, povzroči posamezne zdrse zemljin in strah med prebivalstvom. VIII. stopnja povzroči večje razpoke v zidovih in tudi posamezna rušenja zgradb, v naravi pa udore in usade, spremembe pretokov in gladin voda ter paniko med ljudmi.

Shema 1: Shema odziva ob potresu

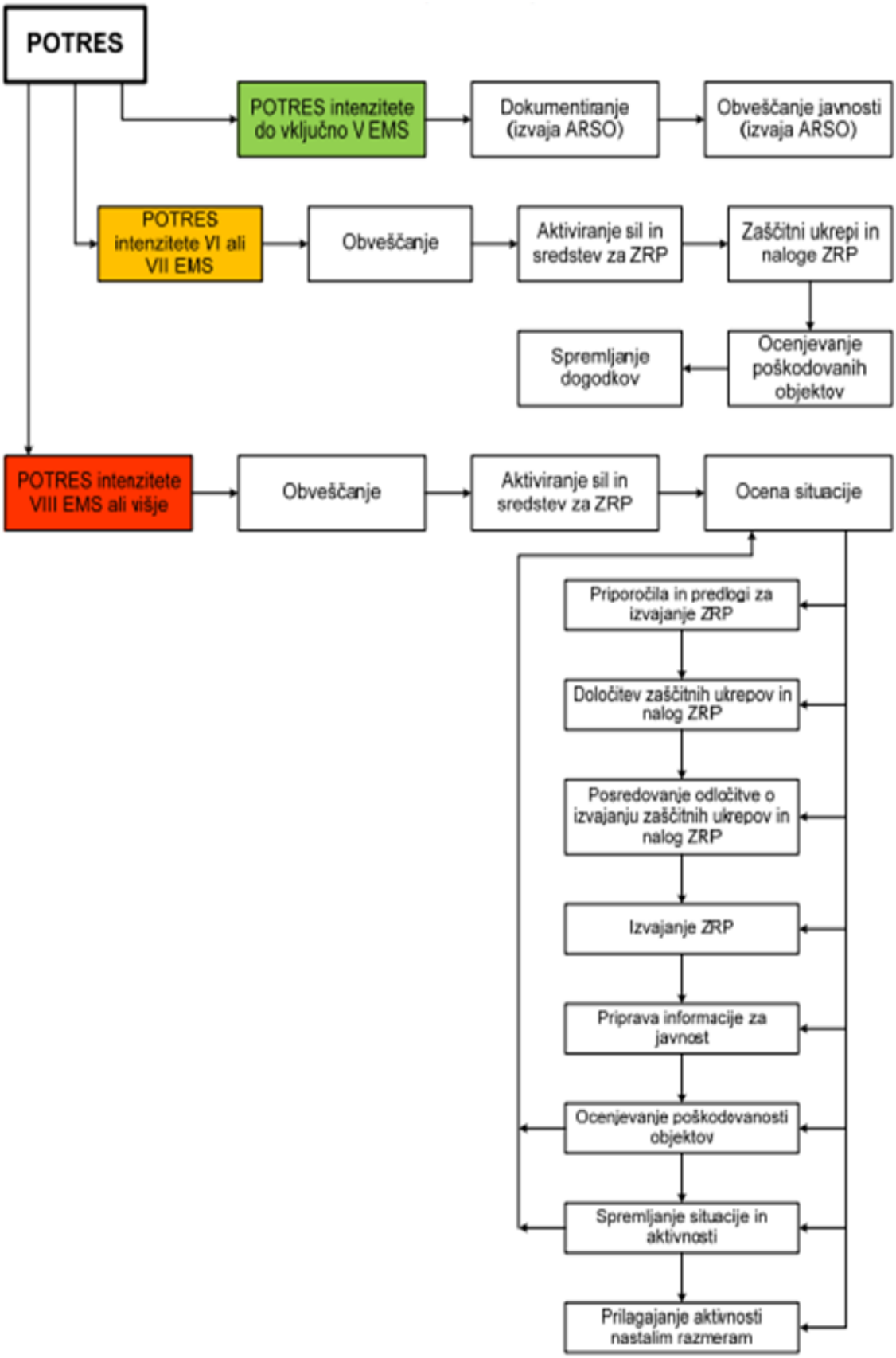

3.3. Uporaba načrta

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob potresu v Mestni občini se aktivira, ko pride do močnejšega potresa, to je potres VI. stopnje ali več po EMS lestvici oziroma, ko je zaznati poškodbe pri ljudeh in na objektih ter nastanejo razmere, ko redne službe in dejavnosti ne morejo zaradi obsega nesreče odpravljati posledic.

Na podlagi ocene nesreče in posledic, se poveljnik občinskega štaba CZ oz. župan odloči o izvajanju načrta delno ali v celoti.

Če lokalni viri na prizadetem območju Mestne občine ne zadoščajo za učinkovito zaščito, reševanje in pomoč, poveljnik CZ Mestne občine postopno, glede na posledice in potrebe, zaprosi za pomoč (regijske) državne sile in sredstva, ki so na voljo. Odločitev o uporabi načrta zaščite in reševanja ob potresu v Mestni občini sprejme poveljnik CZ Mestne občine.

Sklep o preklicu izvajanja posameznih zaščitnih ukrepov in nalog sprejme poveljnik CZ Mestne občine ali vodja intervencije, ki je ukrepe sprejel.

D-19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D-20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

4. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

4.1. Opazovanje potresne aktivnosti

Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), Urad za seizmologijo in geologijo spremlja stanje tresenja tal v Republiki Sloveniji (RS). Za uspešno opazovanje potresne dejavnosti je v RS zgrajena državna mreža potresnih opazovalnic, ki vključuje petindvajset potresnih opazovalnic.

Na območju pomurske regije in Mestne občine Murska Sobota ni potresnih opazovalnic.

V konceptualnem smislu je državna mreža potresnih opazovalnic zastavljena tako, da omogoča povezavo treh alarmnih sistemov – Slovenije, Italije in Avstrije. Pri tem ne gre le za izmenjavo podatkov po elektronski pošti temveč za skupen alarmni sistem s sočasnim prenosom podatkov iz državnih računalniških središč v vsa tri državna središča za obdelavo seizmoloških podatkov.

Slika 7: Razporeditev potresnih opazovalnic na območju Slovenije (ARSO; Urad za seizmologijo in geologijo, 2010[8])

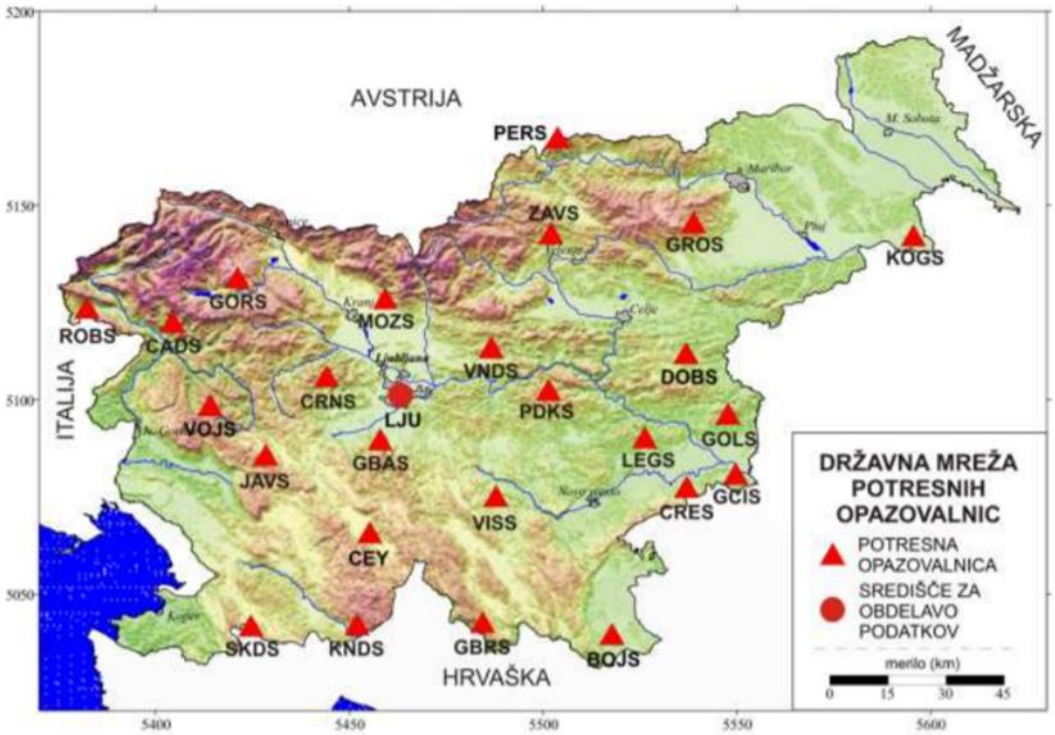

Ob potresu intenzitete VI EMS ali višje stopnje vzpostavi ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo lokalno mrežo prenosnih terenskih opazovalnic za spremljanje popotresnih sunkov.

[8] ARSO, spletna stran http://www.arso.gov.si/potresi, publikacija Potresi v letu 2010, Karta potresne intenzitete Slovenije, Šket Motnikar, B., Zupančič, P., (2011)

Opazovanje potresne dejavnosti obsega spremljanje potresne dejavnosti na območju RS, strokovno obdelavo podatkov in posredovanje podatkov seizmološkim službam sosednjih držav – Italiji (Trst, Rim), Hrvaški (Zagreb) in Avstriji (Dunaj), skrb za povezavo slovenskega alarmnega sistema s potresnimi alarmnimi sistemi sosednjih držav, posredovanje podatkov seizmološkemu središču za Evropo in Sredozemlje (EMCS-CSEM) in seizmološkemu središču v ZDA (NEIC), ter posredovanje podatkov in analiz organom in službam pristojnim za ukrepanje. Prve preverjene podatke o potresu na območju RS lahko ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo pripravi v 15 minutah oziroma najpozneje v eni uri po potresu.

4.2. Izvajanje obveščanja pristojnih organov in javnosti ob potresu

ARSO o vsakem potresu obvešča CORS, le-ta obvešča ReCO Murska Sobota šele ob potresu VI. ali višje stopnje EMS.

Prvo obvestilo o potresu, ki ga ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo posreduje CORS, mora vsebovati podatke o:

- času nastanka potresa,
- nadžarišču potresa,
- magnitudi potresa,
- preliminarno ocenjeni intenziteti potresa po evropski potresni lestvici EMS,
- območju, ki ga je prizadel potres.

4.2.1 Obveščanje pristojnih organov

Za sprotno obveščanje organov v Mestni občini in drugih izvajalcev nalog zaščite, reševanja in pomoči, o stanju in razmerah na prizadetem območju, sprejetih ukrepih in poteku izvajanja zaščite in reševanja ter odpravljanja posledic potresa, skrbi poveljnik CZ ob pomoči ostalih sodelavcev Mestne občine. V ta namen:

- V dogovoru z županom posreduje v ReCO podatke o prvih posledicah potresa na tel. številko 112, nato pa čim bolj natančno pisno prvo poročilo iz katerega mora biti razviden obseg posledic potresa, število poškodovanih, porušenih ali delno porušenih objektov z njihovo lokacijo, podatki o morebitnih ruševinah, žrtvah, poškodovanih, o motnjah in poškodbi infrastrukture ter morebitnih verižnih nesrečah.

- pripravlja in objavlja informacije za obveščanje javnosti preko lokalnih medijev kamor pošlje pisno informacijo po faksu.

ARSO objavlja podatke o potresu in njegovih značilnostih na svoji spletni strani www.arso.gov.si.

Za sprotno obveščanje organov lokalne skupnosti in državnih organov v regiji, ki ga je prizadel potres, ReCO Murska Sobota pripravlja dnevne in izredne informativne biltene o stanju na prizadetem območju, sprejetih ukrepih in izvajanju aktivnosti ZRP.

4.2.2 Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju

Ob močnejšem potresu, ko pride do hudih poškodb mnogih zgradb ali celo rušenja posameznih zgradb, je potrebno nujno evakuirati prebivalce z ogroženega območja ali zgradbe, ostalim prebivalcem pa posredovati napotke za ravnanje po nesreči. Prvi pričnejo z akcijami reševanja operativni prostovoljni gasilci, ki obenem tudi obveščajo in opozarjajo ogrožene občane na preteče nevarnosti in ravnanje po potresu.

Župan, poveljnik CZ Mestne občine Murska Sobota in strokovni sodelavec za ZiR na podlagi opisa situacije iz ReCO Murska Sobota in gasilskih enot s terena takoj skličejo štab CZ Mestne občine in vodilne Mestne občine Murska Sobota ter oblikujejo in posredujejo prvo obvestilo oz. navodilo za javnost vsem javnim medijem (obvestilo za javnost mora vsebovati tudi tel. številke, kamor lahko občani pokličejo zaradi potreb po reševanju, informacij v zvezi z nesrečo), za vsa nadaljnja obvestila sta pristojna župan in poveljnik CZ Mestne občine (tako za napotke za ravnanje po nesreči kot za strokovna sporočila v zvezi z dejavnostjo enot in intervencijskimi ukrepi).

Župan določi delavce Mestne občine Murska Sobota, ki odgovarjajo oz. dajejo usmeritve občanom, ki posredujejo ali potrebujejo informacije preko telefona.

Ko začnejo z delom komisije za oceno uporabnosti stanovanjskih in drugih objektov ter za popis škode na komunalni in cestni infrastrukturi, tudi te posredujejo določene napotke občanom.

Obvestila morajo vsebovati podatke in navodila, ki ljudi usmerjajo pri postopkih osebne in vzajemne zaščite.

Obvestila, posredovana preko medijev, so kratka, jedrnata in večkrat ponovljena.

AKTIVNOST obvešč. in opozarj.	**IZVAJALEC**	**OPOMBA**
preko megafonov	gasilci, policija	tehnična sredstva GZ Murska Sobota, policije
preko zvočnika na gasilskem vozilu	Gasilci	tehnična sredstva GZ Murska Sobota
preko javnih medijev	poveljnik CZ Mestne občine Murska Sobota,	

	župan, ReCO Murska Sobota	
s pisnimi obvestili	štab CZ Mestne občine, strok. sod. za ZiR,	
z ustnimi sporočili	sile ZRP na terenu	
SIJAS	ReCO Murska Sobota	

Ob potresu intenzitete VIII. EMS ali več se v regiji ali Mestni občini organizira informacijski center v katerem so predstavniki socialne službe, humanitarnih organizacij, službe za iskanje pogrešanih, službe za zaščito in reševanje ter drugih služb javnega pomena.

Prek informacijskih centrov prebivalci dobijo informacije o:

- posledicah potresa (materialni škodi, poškodovanih, pogrešanih, evakuiranih, mrtvih, porušenih/delno porušenih objektih),
- vplivu potresa na prebivalce in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepih za omilitev posledic potresa,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite,
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- o oceni poškodovanosti objektov in primernosti za bivanje.

D – 5	Priporočilo o organiziranju in delovanju informacijskega centra
P – 18	Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov

4.2.3 Obveščanje javnosti

Ljudje, ki živijo na območjih, izpostavljenih potresnemu tveganju, morajo biti seznanjeni s potresno nevarnostjo. Javnost mora biti o nesreči pravočasno in korektno obveščena, tako o obsegu nesreče in njenih posledicah kot tudi o aktivnostih za odpravo posledic.

Po aktiviranju občinskega delnega načrta ZiR ob potresu je za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti odgovoren poveljnik CZ in župan Mestne občine v skladu s svojimi pristojnostmi. Naloge na področju obveščanja javnosti organizira in usklajuje poveljnik CZ Mestne občine s članom štaba CZ odgovornim za obveščanje javnosti:

- organizira in vodi tiskovno središče,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- organizira in vodi tiskovno konferenco,

– spremlja poročanje medijev.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki morajo po predpisih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21) na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo, povezano z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države. V takih primerih se sporočilo najprej pošlje za takojšnjo objavo naslednjim medijem:

- Televizija Slovenija – vsi programi,
- Radio Slovenija – vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA),
- Radio Murski val,
- Radio Maxi,
- TV AS Murska Sobota,
- Pomurec.com,
- Sobotainfo.com,
- Spletna stran mestne občine Murska Sobota,
- FB stran Mestne občine Murska Sobota
- ostali mediji.

ReCO Murska Sobota, na podlagi podatkov CORS, vsak dan za prejšnji dan pripravi dnevni informativni bilten o pomembnejših pojavih in dogodkih s področja zaščite in reševanja v državi in regiji in ga pošlje prejemnikom po seznamu. Ob potresu intenzitete VIII. EMS ali višje stopnje se pripravi tudi izredni informativni bilten, ki ga praviloma prejmejo prejemniki po seznamu.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-5	Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskih centrov

4.3. Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih

Materialna pomoč pri odpravljanju posledic potresa obsega:

- posredovanje pri zagotavljanju specialne opreme, ki jo na območju Mestne občine Murska Sobota ni mogoče dobiti (gradbena mehanizacija, električni agregati, naprave za prečiščevanje vode ipd.),
- pomoč v zaščitni in reševalni opremi,
- pomoč v hrani, pitni vodi, zdravilih, obleki, obutvi ipd.,
- pomoč v sredstvih za začasno nastanitev in oskrbo ljudi, ki so ostali brez doma.

Če Mestna občina Murska Sobota ne more obvladati posledic nesreče z lastnimi silami in sredstvi, prosi za pomoč najprej sosednje občine, nato štab CZ za Pomurje in državo, preko poveljnika CZ za Pomurje in sicer s pisnim zahtevkom. O uporabi materialnih sredstev iz državnih rezerv za pomoč prizadetim ob potresu, finančnih sredstvih ter mednarodni pomoči, odloča Vlada RS, v nujnih primerih pa tudi poveljnik CZ RS.

Pomoč iz sosednjih, manj prizadetih občin, oziroma pomoč iz regije bi se zbirala v gasilskem domu PGD Murska Sobota.

5 ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

Zaščitni ukrepi ter naloge ZRP ob potresu obsegajo vse tiste ukrepe in dejavnosti, ki so potrebni za odpravljanje posledic nesreče, da se zagotovijo osnovni pogoji za življenje ter zagotovijo pogoji za trajno obnovo prizadetega območja. Dejavnosti za zagotovitev osnovnih življenjskih pogojev obsegajo zlasti oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalnih storitev, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine. Izvajanje zaščitnih ukrepov v prizadeti občini je v pristojnosti Mestne občine Murska Sobota. V kolikor Mestna občina s svojimi silami in sredstvi ne zmore izvesti zaščitnih ukrepov zaprosi za pomoč pomursko regijo.

Shema 2: Pregled sil ZRP za izvajanje ukrepov in nalog v Mestni občini Murska Sobota

SILE ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

Prostovoljne sile

Gasilske enote

- PGD Murska Sobota
- PGD Rakičan
- PGD Bakovci
- PGD Krog
- PGD Satahovci, PGD Pušča
- PGD Černelavci
- PGD Polana
- PGD Kupšinci
- PGD Veščica
- PGD Nemčavci
- PGD Markišavci

- RKS – OZ Murska Sobota
- Škofijska Karitas Murska Sobota
- Potapljaško društvo Murska Sobota
- Kinološko društvo za reševalne pse Maribor
- Eho podpornica Murska Sobota
- Klub prekmurskih študentov
- Fundacija Anina zvezdica
- Slovenska filantropija

Poklicne sile

- Zdravstveni dom Murska Sobota
- Center za socialno delo Pomurje - enota Murska Sobota
- Splošna bolnišnica Murska Sobota
- Elektro Maribor; nadzorništvo Murska Sobota
- Komunala javno podjetje Murska Sobota d.o.o.
- Policijska postaja Murska Sobota
- Društvo za zaščito živali Pomurja
- Cestno podjetje Murska Sobota
- Saubermacher-Komunala Murska Sobota d.o.o.
- Vodovod sistema B d.o.o. Murska Sobota,
- CEROP d.o.o
- Pomgrad d.d.

Civilna zaščita

- poveljnik CZ Mestne občine, namestnik poveljnika CZ
- člani štaba CZ občine

-ekipa za prvo pomoč

-ekipa za tehnično reševanje

- služba za podporo
- enota za uporabo zaklonišč
- ulični in vaški poverjeniki

5.1 Zaščitni ukrepi

5.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi (ocena poškodovanosti objektov)

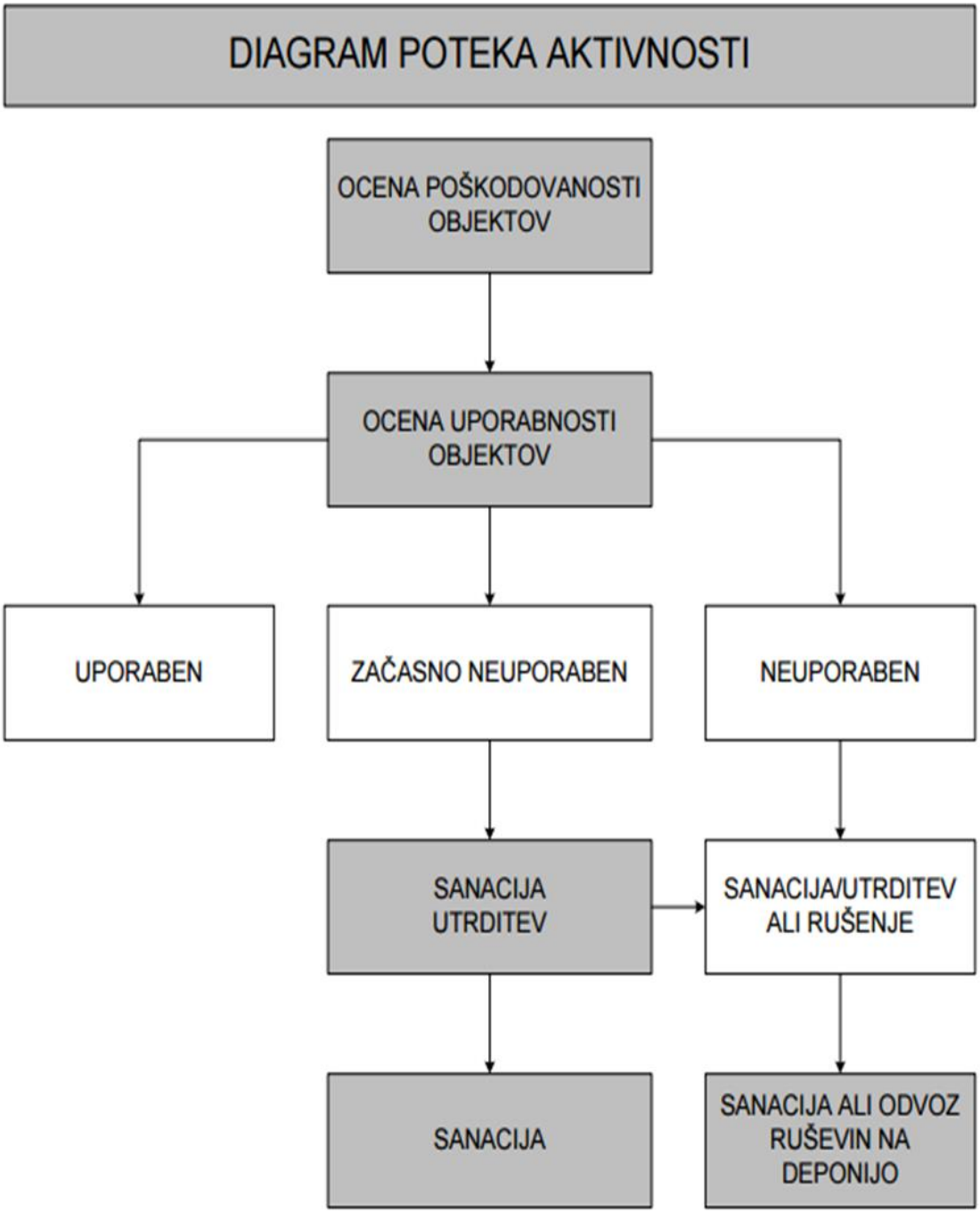

Po potresu je pomembno, da se čim prej ugotovi:

- koliko je poškodovanih objektov (stavb in gradbeno-inženirskih objektov), ki jih je s preprostimi ukrepi mogoče hitro sanirati ali utrditi,

- koliko objektov je porušenih ali tako močno poškodovanih, da jih ni mogoče popraviti, ter koliko je prebivalcev, ki jim je treba zagotoviti začasno prebivališče.

Za učinkovito delovanje takoj po potresu sta posebnega pomena poznavanje potresne odpornosti in ranljivosti ter ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti tistih objektov, v katerih se načrtujejo:

- **dejavnosti civilne zaščite** (centri za obveščanje, gasilski domovi),
- **reševalne in zdravstvene dejavnosti** (bolnišnice, zdravstveni domovi, objekti z ambulantami),
- vseh tistih **rezervnih objektov**, v katerih bi te dejavnosti lahko potekale zaradi povečanja potreb (domovi za starejše, študentski domovi, šole, vrtci),
- prav tako je treba ugotoviti stanje **komunalne infrastrukture** in takoj začeti popravilo električnih napeljav in transformatorjev, telefonskega omrežja, vodovodov in plinovodov, pa tudi energetskih objektov, ki so zaradi potresa nehali delovati,
- ugotoviti je treba stanje **prometnic** ter očistiti ruševine z ulic, podpreti ali popraviti poškodovane mostove in urediti obvoze.

Zaradi učinkovitega ukrepanja po potresu je treba čim prej pripraviti oceno poškodovanosti in uporabnosti objektov. Na podlagi teh ocen se pridobijo podatki o potrebni količini šotorov, prikolic in montažnih hiš za začasno nastanitev prebivalstva. Na podlagi ugotovitev je treba čim prej narediti načrt:

- nujnih rušenj in odstranitev objektov ali delov objektov, ki grozijo s porušitvijo, in odstranitev razrahljanih ruševin,
- določitve in ureditve lokacij za postavitev začasnih prebivališč,
- odvoza ruševin,
- zmanjšanja ali odstranitve težkih obtežb,
- začasnega odranja in podpiranja objektov,
- vodoravnega opiranja,
- vgrajevanja vezi, podpornih zidov, polnilnih elementov in zunanjih podpornih elementov.

Ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti objektov zahteva usklajeno delovanje večjega števila strokovno usposobljenih ekip, ki jih sestavljajo gradbeni inženirji in tehniki ali arhitekti ter lokalni vodniki, ki poznajo razmere na terenu.

Takoj po močnejšem potresu bi poveljnik štaba CZ Mestne občine Murska Sobota organiziral preverjanje stanja na terenu. Prvo hitro in grobo oceno stanja, predvsem z vidika ogroženosti prebivalstva, bi opravili že občinski predstavniki, to so člani štaba CZ Mestne občine Murska Sobota in člani občinske komisije za ocenjevanje škode po naravnih in drugih nesrečah. Za sistematično in uradno ugotavljanje poškodovanosti objektov pa bi se vključile komisije za popis in oceno poškodovanosti objektov ob naravnih in drugih nesrečah. Komisijo mora

sestavljati zadostno število strokovno usposobljenih ekip, ki jih sestavljajo gradbeni inženirji in tehniki ali arhitekti ter lokalni vodniki, ki poznajo razmere na terenu.

Prva ocena poškodovanosti in uporabnosti objektov mora biti izdelana že v nekaj dneh po potresu, odvisno od obsega posledic. Njen namen je zagotoviti kar najhitrejšo oceno o potrebni pomoči ter opozoriti prebivalce na nevarnosti, ki jih predstavljajo poškodovani objekti. Pri ocenjevanju poškodovanosti in uporabnosti objektov poteka sodelovanje s komisijo za oceno škode. Objekti se na podlagi pregleda, ki ga opravijo omenjene strokovne ekipe, označijo in razvrstijo na:

Barva	Klasifikacija	Opis stanja
	uporaben objekt,	Objekt je, razen na območjih, ki so zaradi lokalnih nevarnosti posebej označena kot nevarna**, varen za uporabo.**
	začasno neuporaben objekt	Objekt, ki ga je potres tako poškodoval, da bi ga utegnil močnejši naknadni popotresni sunek uničiti. Stavbe ni dovoljeno uporabljati, dokler se s tako imenovano tehnično oceno ne izdela dokončne ocene stanja. **Vstop je dovoljen le na lastno odgovornost in samo za časovno omejeno obdobje**.
	neuporaben objekt	Objekt je zelo hudo poškodovan, obstaja nevarnost delne ali popolne porušitve. Takoj je treba zagotoviti varnostne ukrepe. **Vstop brez posebnega pooblastila je strogo prepovedan**. Oznaka ne pomeni obveznega rušenja.

Pri izdelavi ocene uporabnosti objekta imajo prednost stavbe, katerih delovanje je pomembno za ZRP. Pristop k izdelavi ocene uporabnosti stavbe temelji na vnaprej pripravljenem in delno predizpolnjenem vprašalniku. Vsi pristopi temeljijo na vizualnem pregledu, poškodovanost in uporabnost stavb pa se ocenjujeta komisijsko, uporablja se enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu. Za pomoč pri popisu poškodovanosti s standardnim obrazcem (tiskanim) se uporablja aplikacija »OCENA POŠKODOVANOSTI IN UPORABNOSTI STAVB (USB ključek).

V procesu obnove je treba za vse začasno neuporabne in neuporabne objekte izdelati tako imenovano tehnično oceno objekta, v kateri je treba ovrednotiti tehnične možnosti za sanacijo oziroma utrditev in stroške prenove ali rušenja.

Shema 3: Enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu

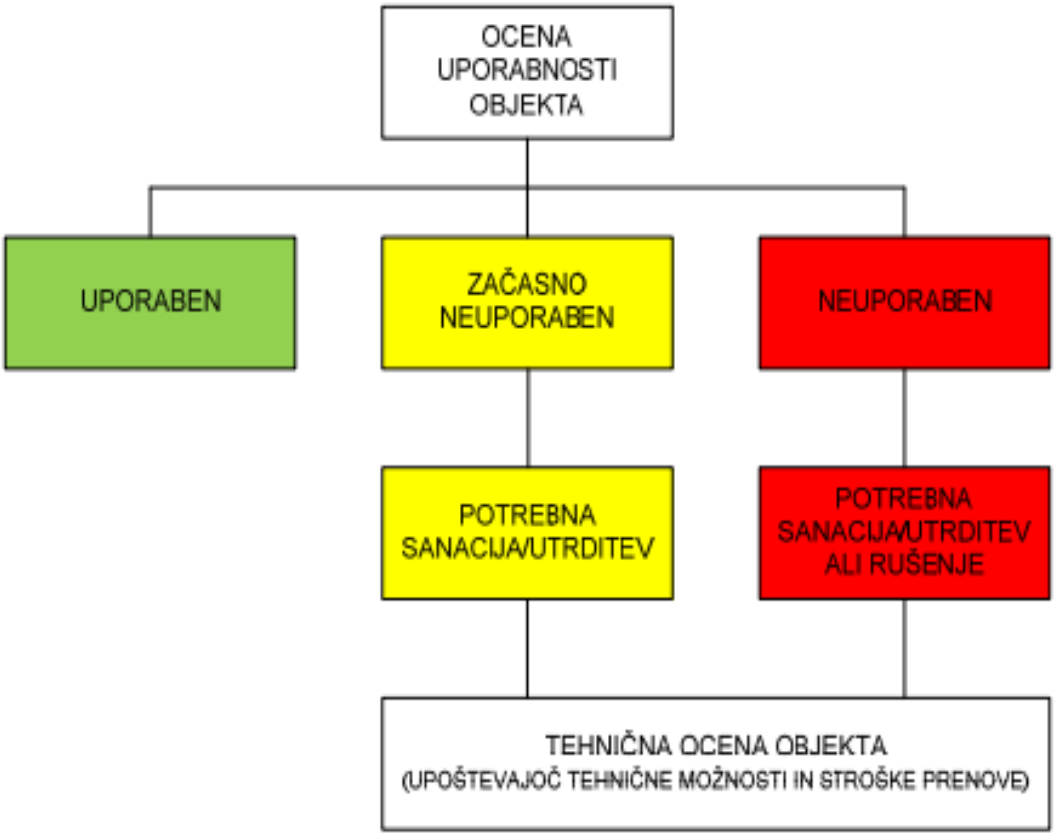

Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi se uveljavljajo pri načrtovanju in urejanju prostora ter naselij in pri graditvi objektov z namenom, da se preprečijo oziroma zmanjšajo škodljivi vplivi potresa ter da se omogoči ZRP. Med te ukrepe spadajo tudi:

- določitev in ureditev lokacij za postavitev začasnih prebivališč,
- določitev in ureditev lokacij odlagališč za začasno odlaganje ruševin in drugih materialov,
- zagotovitev površin za pokop večjega števila umrlih ljudi in poginulih živali,
- določitev odlagališč posebnih odpadkov,
- določitev in ureditev lokacij oziroma objektov za zbiranje in začasno skladiščenje nevarnih snovi iz gospodinjstev, industrije in drugih dejavnosti,
- vzpostavitev komunikacij in določitev obhodnih poti.

Potresna odpornost objektov v Mestni občini Murska Sobota je opredeljena v oceni ogroženosti. Iz nje pa lahko ugotovimo, da:

- **Glede na predpise, ki so veljali v različnih obdobjih ocenjujemo, da bi stanovalci, ki živijo v stavbah zgrajenih po letu 1982[9] (približno 5.076 stanovalcev), potres VI.**

[9] Število stanovanj pomnožimo s povprečnim številom ljudi na stanovanjsko enoto.

stopnje najverjetneje prestali brez bistvenih poškodb, oziroma s takšnimi poškodbami, zaradi katerih naj ne bi utrpeli hujših poškodb in bi bila sanacija teh stanovanj oziroma stavb, v katerih so stanovanja, ekonomsko upravičena.

- **Na drugi strani pa je veliko ljudi, ki bivajo v potresno najbolj ranljivih stavbah (v stavbah, zgrajenih do leta 1963), zaskrbljujoče visoko (5.092). Tam lahko pride do velikih poškodb in finančnih stroškov v primeru sanacije.**
- **Dobrih 8904 ljudi pa biva v stanovanjih, zgrajenih v obdobju med letoma 1964 in 1981, torej v času veljave prvih kolikor toliko ustreznih predpisov o potresno odporni gradnji.**

P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode
D-16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture

5.1.2 Evakuacija

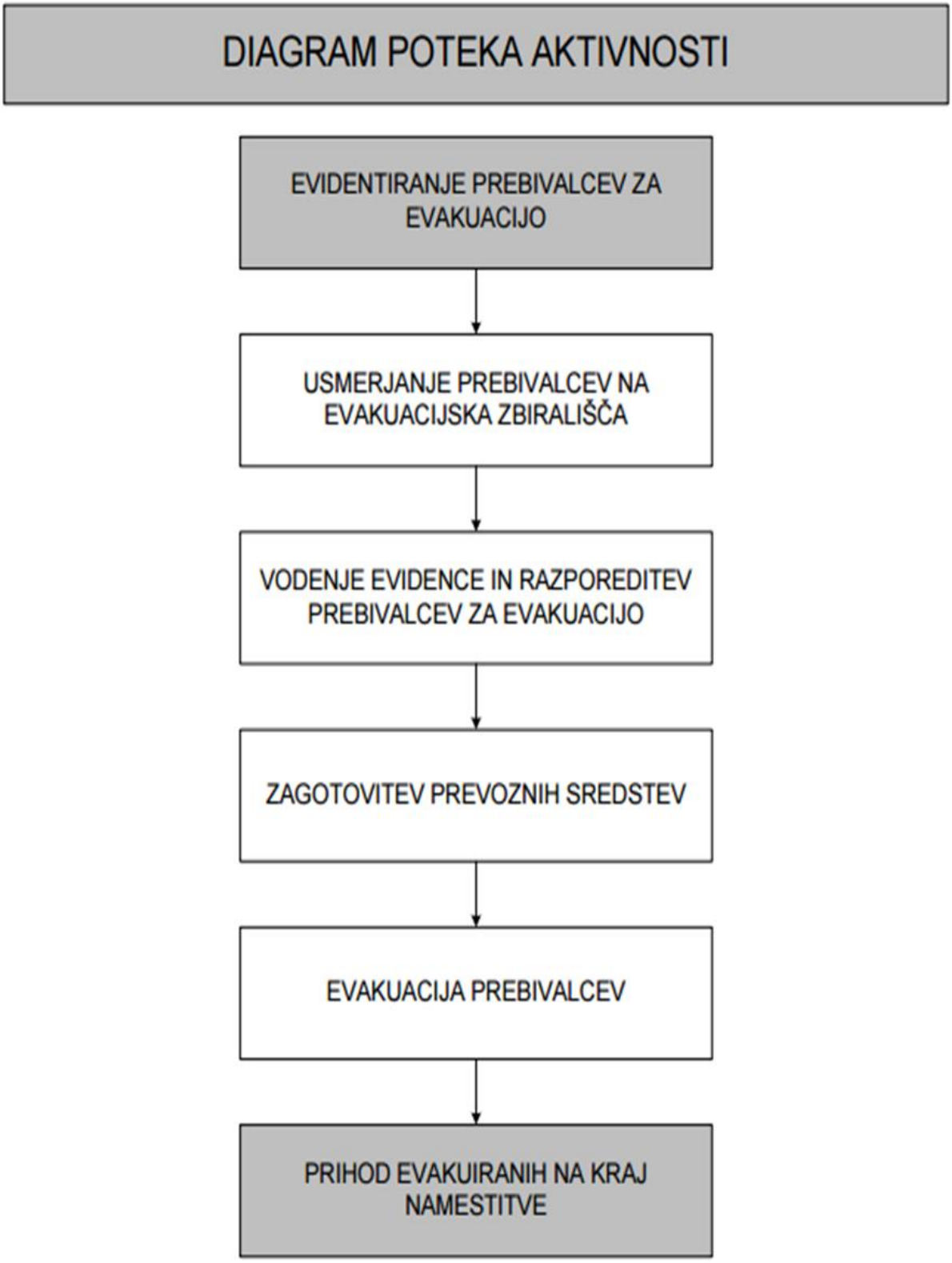

Evakuacija je organiziran umik prebivalcev z ogroženega na varnejše območje in se izvaja, če ni mogoče z drugimi ukrepi zagotoviti njihove varnosti. Evakuacijo lahko odredi župan Mestne **občine, v nujnih primerih pa tudi poveljnik CZ Mestne občine.**

Prebivalci se ob potresu praviloma ne evakuirajo z območja, ki ga je prizadel potres; če je le mogoče, se uredijo nastanitvene zmogljivosti na prizadetem območju, čim bližje njihovim domovom.

Če vseh ni mogoče namestiti na lokacije v domači občini, se del prebivalcev evakuira v sosednje, neprizadete občine ali regije. Koordinacijo le-tega prevzame Mestna občina. Župan lahko izjemoma odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš in vikendov začasno sprejeti na stanovanje evakuirane prebivalce, če njihove nastanitve ni mogoče rešiti na drugačen način.

Zbiranje podatkov o občanih, ki so ostali brez bivališča ter urejanje sprejemanja in začasnega bivališča izvajajo poveljnik CZ Mestne občine Murska Sobota, štab CZ Mestne občine in PGD (PGD Murska Sobota, PGD Rakičan, PGD Bakovci, PGD Černelavci, PGD Pušča, PGD Krog, PGD Satahovci, PGD Kupšinci, PGD Veščica, PGD Polana, PGD Markišavci, PGD Nemčavci).

Z ogroženega območja prednostno evakuiramo nekatere skupine prebivalcev, zlasti bolne in ostarele, invalide, rekonvalescente, nosečnice ter matere in samohranilke z nepreskrbljenimi otroki. Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine ter dobrin, ki so nujne za življenje.

Podjetja, ki skrbijo za ceste, poskrbijo za zapore državnih cest (Cestno podjetje Murska Sobota) med izvajanjem evakuacije, medtem ko zapore občinskih cest izvede Komunala javno podjetje Murska Sobota d.o.o.

Evakuacijo in usmerjanje ogroženega prebivalstva organizira Mestna občina, izvaja pa jo štab CZ Mestne občine s pomočjo enot CZ, gasilcev in policije. Po potrebi sodeluje pri evakuaciji ogroženega prebivalstva tudi SV. Evakuacijo na območju dveh ali več občin usmerja in usklajuje poveljnik CZ za Pomurje.

Mestna občina zagotovi prevozna sredstva za prevoz evakuiranih prebivalcev, ki se organizira z osebnimi avtomobili evakuiranih, vozili avtoprevoznikov in če bi bile potrebe še večje, se v prevoz vključi vozila gasilcev. V primeru, da Mestna občina le-teh ne more zagotoviti, ji pri zagotavljanju sredstev za prevoz pomaga regija.

Mestna občina na prizadetem območju poskrbi tudi za nastanitvene zmogljivosti (hleve) in preskrbo za živino, načeloma čim bližje domov lastnikov. Regija ji pri tem lahko pomaga z zagotavljanjem dodatne preskrbe (krma, voda).

Mestna občina zagotovi na podlagi svojih načrtov zbiranje podatkov o prebivalcih, ki so ostali brez strehe, predvidena in urejena pa so tudi občinska sprejemališča za evakuirane prebivalce in sicer v:

- OŠ I Murska Sobota (telovadnica),

- OŠ II Murska Sobota (telovadnica),
- OŠ III Murska Sobota (telovadnica),
- OŠ II (podružnica Krog-telovadnica),
- OŠ Bakovci (telovadnica),
- Gasilski domovi: PGD Murska Sobota, PGD Bakovci, PGD Satahovci, PGD Krog, PGD Pušča, PGD Veščica, PGD Černelavci, PGD Kupšinci, PGD Polana, PGD Markišavci, PGD Nemčavci in PGD Rakičan.

Za začasna prebivališča se lahko uporabijo tudi kontejnerji in šotori. Te bi lahko postavili na severno obrtno industrijsko cona Murska Sobota (na parkirišča).

Slika 8: Severno obrtno industrijska cona (parkirišča)

Vir: GIS, 2022.

P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna namestitev ogroženih prebivalcev, in njihove zmogljivosti ter lokacije, primerne za postavitev zasilnih prebivališč
D-9	Zaščitni ukrep evakuacija – priporočilo

5.1.3 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

V primeru potresa in v primerih hujše poškodovanosti stanovanjskih objektov se ukrep izvaja po naslednji shemi.

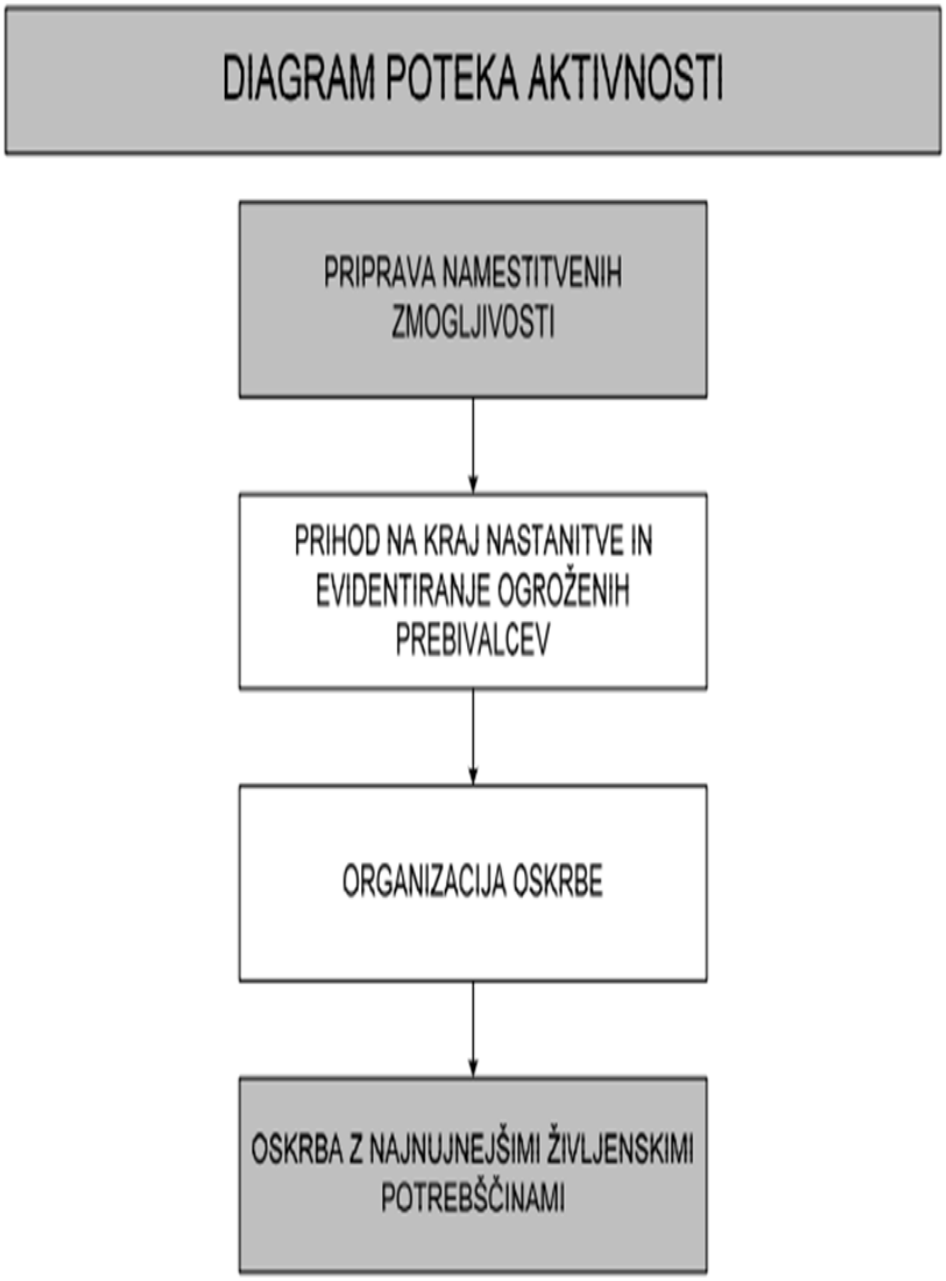

Sprejem in oskrba ogroženih ter prizadetih prebivalcev obsega:

- evidentiranje ogroženih prebivalcev,
- urejanje sprejemališč,
- urejanje začasnih prebivališč (če je le mogoče prebivalce namestimo v zidane objekte oziroma v bivalnike, v nujnih primerih pa v šotore),
- nastanitev prebivalstva,

- oskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami (pitno vodo, hrano, obleko, električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomočjo, obveščanjem in izobraževanjem šoloobveznih otrok),
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoč.

Pri izvajanju tega ukrepa sodelujejo enote CZ (nastanitveni centri), službe CZ za podporo, gospodarske družbe in zavodi, ki razpolagajo z nastanitvenimi in prehrambenimi zmogljivostmi, enote tabornikov in skavtov, RKS OZ Murska Sobota, Škofijska Karitas Murska Sobota in druge humanitarne, nevladne organizacije (Eho podpornica Murska Sobota, Klub prekmurskih študentov, Fundacija Anina zvezdica, Slovenska filantropija in druge nevladne (humanitarne) organizacije, centri za socialno delo (Center za socialno delo Pomurje - enota Murska Sobota) in druge socialne službe ter občani v okviru soseske pomoči.

Za izvajanje ukrepov sprejemanja, nastanitve in preskrbe ogroženih prebivalcev imajo poseben pomen stacionarji in nastanitvene enote Rdečega križa Slovenije ter njihovi pripadniki, ki se lahko ob potresu aktivirajo za javno dobro in pomoč. Mestna občina zagotovi na podlagi svojih načrtov zbiranje podatkov o prebivalcih, ki so ostali brez strehe, predvideno in urejeno mora imeti občinsko sprejemališče za evakuirane prebivalce. Mestna občina, če je le mogoče evakuirane prebivalce namesti v zidane objekte oz. bivalnike, v najnujnejših primerih tudi v šotore. V kolikor teh kapacitet Mestna občina nima, jih zagotavlja pomurska regija. Objekti za začasen sprejem evakuiranih prebivalcev morajo biti na območju, ki ga potres ni močneje prizadel oziroma ni prizadel. V ta namen se lahko uporabljajo tudi večnamenski prostori, kot so športni objekti, dvorane in drugi[10].

Če potrebe po nastanitvi, oskrbi in zbiranju ter delitvijo humanitarne ogroženih prebivalcev presegajo možnosti Mestne občine, pri tem pomaga pomurska regija z zagotavljanjem sil ZRP ter opreme in sredstev iz državnih rezerv.

Za sprejem in oskrbo ogroženih prebivalcev pa so zadolžene naslednje institucije ter organizacije:

- oskrbo s pitno vodo zagotavlja Vodovod sistema B d.o.o.,
- zdravstveno oskrbo ter nujno medicinsko pomoč zagotavlja-Zdravstveni dom Murska Sobota, Splošna bolnišnica Murska Sobota,
- psihosocialno pomoč- Center za socialno delo Pomurje - enota Murska Sobota,
- oskrba prebivalcev s hrano – kuhinje po osnovnih šolah, javne kuhinje (Eho podpornica) in ostali ponudniki prehrane - posamezni izvajalci gostinske prehrane Proconi, Spar).
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči (oblačila in ostala oprema) pa RKS - OZ Murska Sobota in Škofijska Karitas Murska Sobota, Eho podpornica.

[10] Predstavljeno že v poglavju Evakuacija.

P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
D-7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D-11	Zaščitni ukrep Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev – priporočilo
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitev zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-26	Pregled centrov za socialno delo
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj

5.1.4 Radiološka, kemijska in biološka zaščita

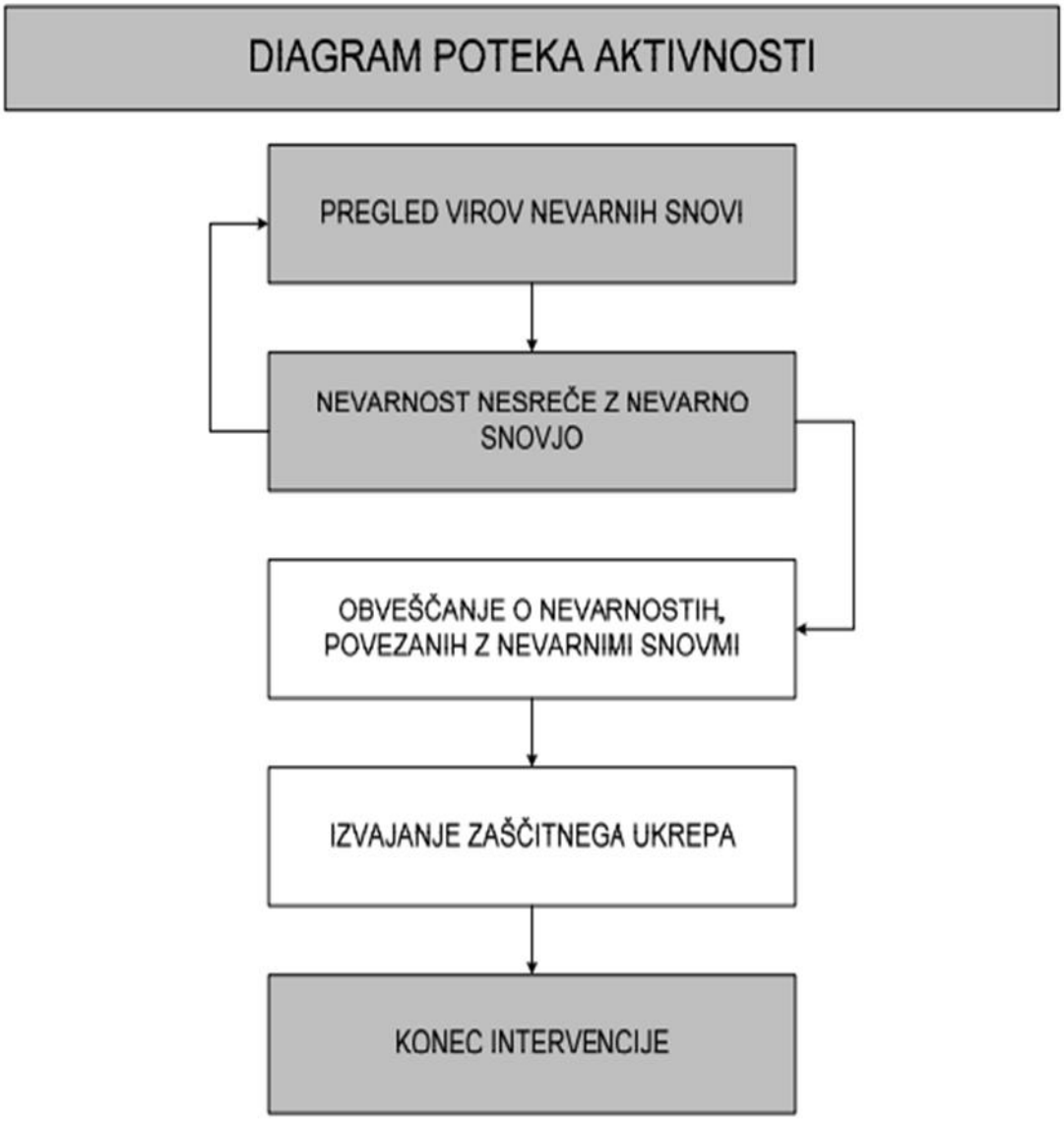

Ob potresu nastane tudi nevarnost, da zaradi poškodb na objektih in napravah, v katerih se proizvajajo, uporabljajo, hranijo ali prevažajo nevarne snovi, pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje. Na celotnem prizadetem območju je treba poostriti nadzor nad nevarnimi snovmi in ravnanjem z njimi. Potres lahko posredno povzroči tudi jedrsko in radiološko nesrečo. Radiološke nesreče se lahko zgodijo v sevalnih objektih (industrijski, raziskovalni in zdravstveni objekti z obsevalnimi napravami ali z radioaktivnimi snovmi in odlagališča z rudarsko ali hidrometalurško jalovino).

RKB zaščita, obsega:

- evidentiranje virov tveganja zaradi nevarnih snovi,
- izvidovanje nevarnih snovi v okolju (detekcija, identifikacija, dozimetrija, preprostejše analize),

- ugotavljanje in označevanje meja kontaminiranih območij,
- ugotavljanje prenehanja radiološke in kemijske nevarnosti,
- jemanje vzorcev za analize in preiskave,
- usmerjanje, usklajevanje in izvajanje zaščitnega ukrepa,
- dekontaminacija ljudi in opreme,
- zbiranje in odstranjevanje nevarnih snovi.

RKB zaščito organizirajo in pri izvajanju zaščitnega ukrepa sodelujejo gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki v svojem delovnem procesu uporabljajo, proizvajajo, prevažajo ali skladiščijo nevarne snovi, ter občine (skupaj z gasilskimi enotami širšega pomena), na območju katerih je sedež naštetih družb. Še posebej je zaradi velikih količin (uporaba v prometu in gospodinjstvih) treba izvajati nadzor nad iztekanjem nafte in naftnih derivatov.

Po potresu je treba organizirati tudi zbiranje ter odstranjevanje različnih kemikalij, ki se uporabljajo v industriji, kmetijstvu in po gospodinjstvih.

Ob pojavu večje onesnaženosti z nevarnimi snovmi, ko Mestna občina nima ustreznih strokovnih ekip, poveljnik CZ Mestne občine zaprosi poveljnika CZ za Pomurje za pomoč.

Po potrebi se v odkrivanje nevarnih snovi v okolju vključi tudi regijska enota za RKB zaščito – Oddelek za RKB izvidovanje. Enota izvaja detekcijo, identifikacijo, dozimetrijo, opravlja enostavnejše analize, jemlje vzorce na terenu ter ugotavlja in označuje mejo kontaminiranega območja. Za opravljanje zahtevnejših analiz in preiskav vključimo državno enoto ELME.

Podjetje KEMIS d.o.o. Radomlje na podlagi pogodbe posreduje v primerih, kjer so udeležene nevarne snovi.

Na območju Mestne občine Murska Sobota je več takšnih podjetij, ki predstavljajo vire tveganja nesreč.

Obveščanje, alarmiranje in zaščitni ukrepi se izvajajo skladno z načrti aktiviranja GZ Murska Sobota.

P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju

5.1.5 Zaščita kulturne dediščine

Zaščita kulturne dediščine obsega priprave in izvajanje ukrepov za zmanjšanje nevarnosti ter preprečevanje in zmanjšanje škodljivih vplivov potresa na kulturno dediščino. Priprave in zaščitne ukrepe izvajajo lastniki in uporabniki kulturne dediščine, strokovna služba za varstvo kulturne dediščine, občine in država. Pri izvajanju zaščite kulturne dediščine ob potresu po potrebi sodelujejo tudi ustrezne enote in službe CZ, gasilske enote ter druge sile za ZRP.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, vodi register nepremične kulturne dediščine, ki je uradna zbirka podatkov o tej dediščini na območju Republike Slovenije. Podatki, relevantni za zaščito in reševanje dediščine ob potresu, so dostopni za pregledovanje na spletni strani spletni strani https://gisportal.gov.si/evrd. Podatki iz registra so javni. Prevzem in uporaba digitalnih podatkov sta možna preko spletnih servisov in prenosa podatkov (shp format) na naslednjih povezavah:

1. Prevzem podatkov (shp)

- https://podatki.gov.si/dataset/varstveni-rezimi-kulturne-dediscine-evrd

2. Spletni servisi:

- https://gisportal.gov.si/arcgis/rest/services/MK/Evrd_servis/MapServer
- https://gisportal.gov.si/arcgis/services/MK/Evrd_servis/MapServer/WMSServer?reque st=GetCapabilities&service=WMS
- https://gisportal.gov.si/arcgis/rest/services/MK/Evrd_servis/FeatureServer.

Pregled stanja kulturne dediščine in ukrepe za varstvo kulturne dediščine ima Mestna občina Murska Sobota zapisane v Prilogi P-31 Pregled kulturne dediščine in razdelane v svojih načrtih zaščite in reševanja. Dokumentiranje poškodb nastalih na objektih in vsebini kulturne dediščine (slike, spomeniki…) opravijo strokovnjaki s področja varstva kulturne dediščine.

Objekte kulturne dediščine je potrebno čim prej zavarovati tudi pred vremenskimi vplivi, premično pa premestiti v ustrezne objekte, kjer se lahko izvajajo tudi najnujnejša konzervatorska dela. Register poleg opisnih podatkov za vsako enoto vsebuje tudi geolokacijske podatke. Podatki iz registra so javni. Nepremična kulturna dediščina, ki je razglašena za kulturni spomenik, se označuje z znakom Haaške konvencije.

Slika 9: Označevanje nepremičnih kulturnih spomenikov

Zavod za varstvo kulturne dediščine Murska Sobota, v katerega pristojnost spada naravna in kulturna dediščina na območju Mestne občine Murska Sobota, mora v svojem načrtu opredeliti objekte in ukrepe in naloge za zaščito in reševanje predmetov in objektov naravne in kulturne dediščine.

Če bi v Mestni občini Murska Sobota prišlo do poškodovanja objektov kulturne dediščine na območju VI. ali višje stopnje bi se smiselno izvajali ukrepi zaščite po naslednjem diagramu:

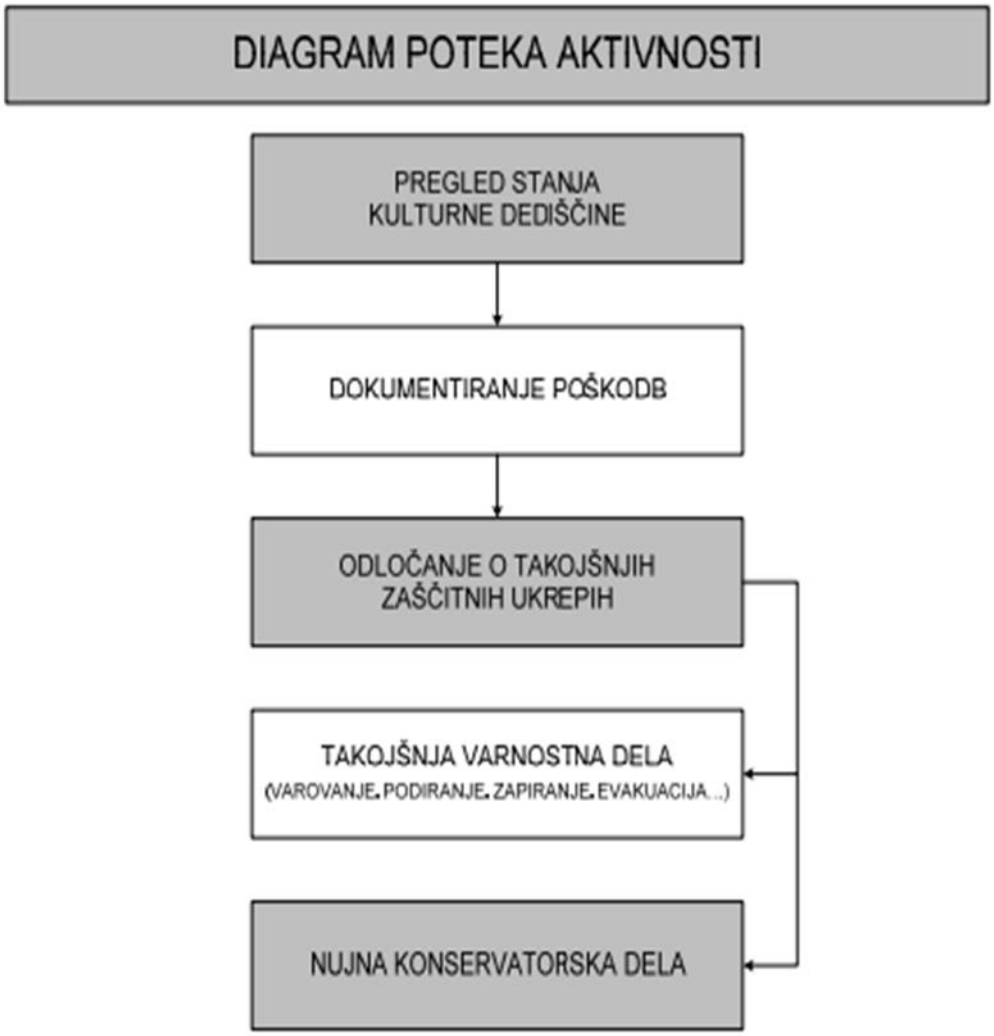

P-31	Pregled kulturne dediščine

5.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči

5.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

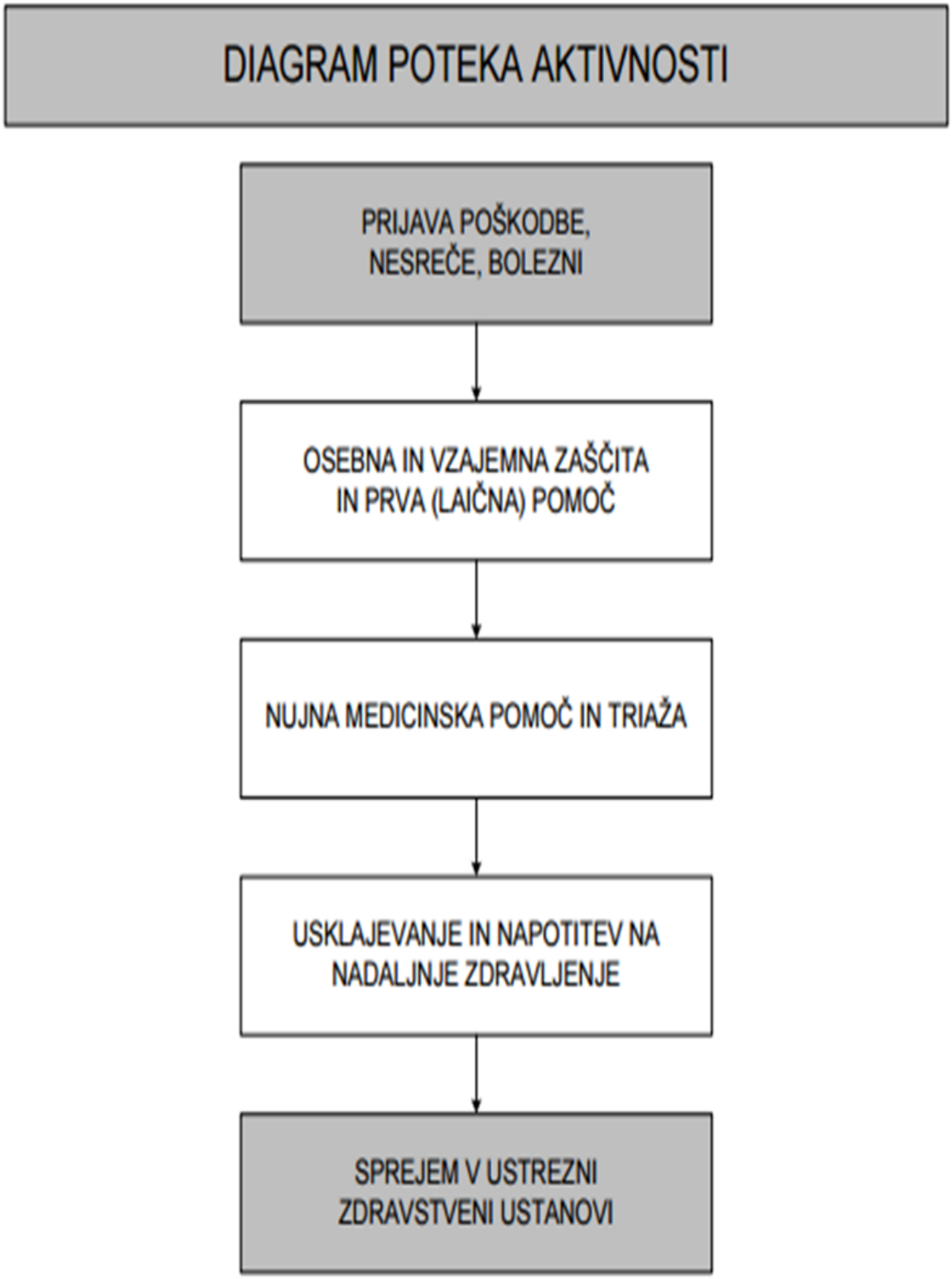

V okviru prve pomoči ob potresu intenzitete VI EMS ali višje stopnje se izvajajo le najnujnejši ukrepi za varovanje zdravja ljudi na prizadetem območju. Namen dajanja prve pomoči je, da poškodovani lahko čim prej in v kar najboljšem stanju pride do strokovne medicinske pomoči oziroma zdravljenja.

Naloge, ki jih izvajajo ekipe prve pomoči, obsegajo:

- prva pomoč poškodovanim in obolelim,
- pomoč pri triaži,
- pomoč pri dekontaminaciji poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri izvajanju higiensko-epidemioloških ukrepov.

Pri izvajanju teh nalog po potrebi sodeluje tudi vojaška zdravstvena služba.

Nujno medicinsko pomoč (NMP) ob potresu izvajajo službe nujne medicinske pomoči, organizirane na primarni (Zdravstveni dom Murska Sobota) in sekundarni ravni (Splošna bolnišnica Murska Sobota) zdravstvene dejavnosti skladno s smernicami za delovanje sistema nujne medicinske pomoči ob množičnih nesrečah. Ob potresu v Mestni občini Murska Sobota prvo pomoč po potrebi izvajajo ekipe prve pomoči Mestne občine Murska Sobota. Aktivira se jih takrat, kadar zaradi velikega števila poškodovanih ob potresu pomoč rednih zdravstvenih služb ni zadostna.

Predbolnišnični del ukrepov sistema NMP v množičnih nesrečah obsega štiri temeljne sklope:

- aktivnosti na poti do kraja nesreče,
- prihod na kraj nesreče,
- organizacijo službe NMP na kraju nesreče,
- prevoz pacientov v zdravstvene ustanove.

Ukrepanje na bolnišnični ravni temelji na izdelanem načrtu delovanja bolnišnice ob množični nesreči. Ukrepi so prilagojeni organizaciji in prostorom posamezne bolnišnice ter obsegajo:

- aktiviranje in vodenje bolnišnice ob množičnih nesrečah,
- sprejem in registracijo pacientov,
- triažo, reorganizacijo bolnišnice in prostorov,
- primarno in bolnišnično oskrbo pacientov,
- tehnično, materialno in logistično podporo,
- sodelovanje z mediji in zagotavljanje varnosti.

P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic

D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči

5.2.2 Identifikacija mrtvih

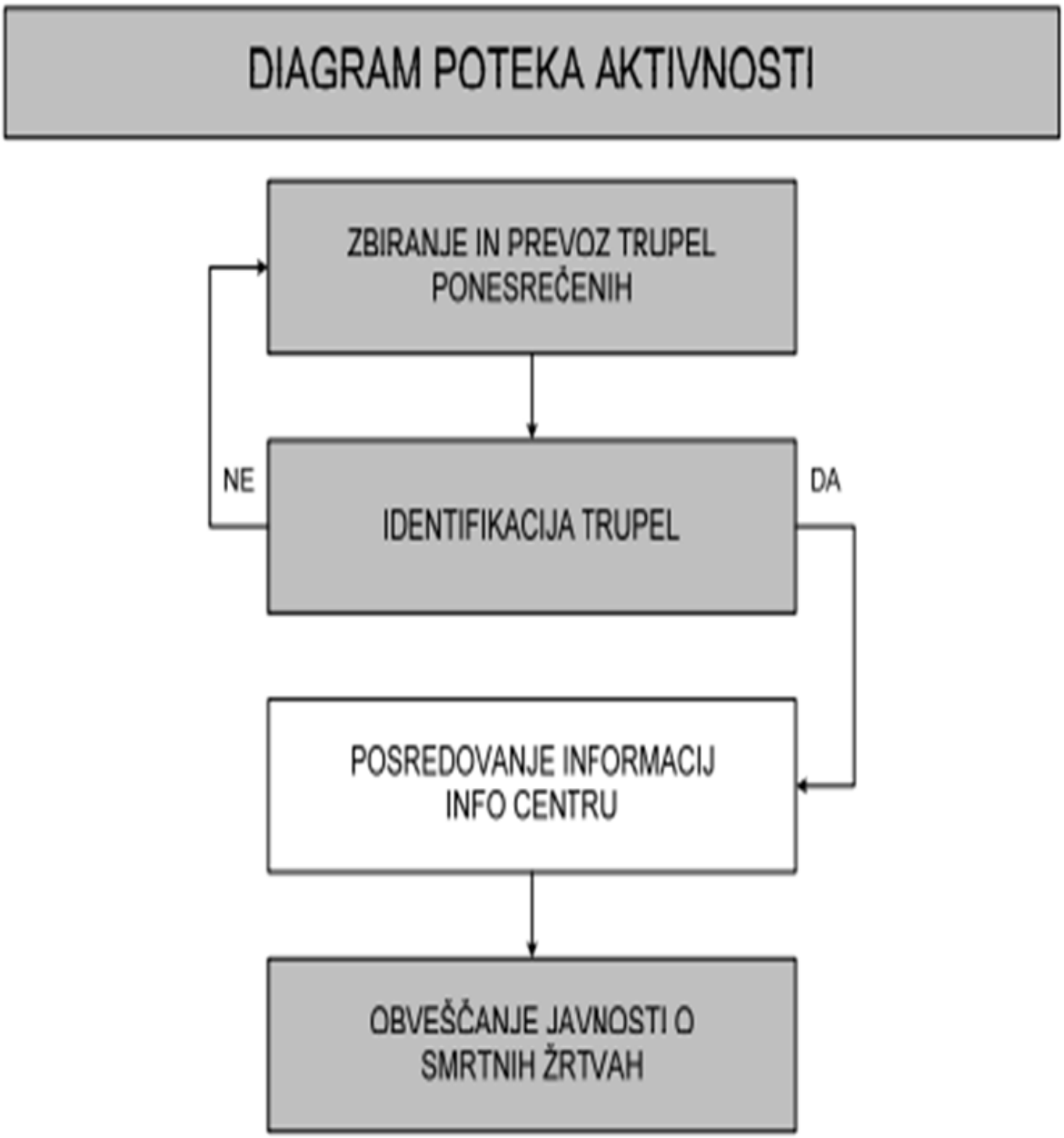

Enote, ki rešujejo ljudi iz ruševin, naletijo tudi na mrtve. Te rešujejo enako kot žive. Če je le najmanjše upanje, da je poškodovanec živ, se mora takoj začeti z oživljanjem. Smrt mora v

takih primerih obvezno ugotoviti in potrditi pooblaščeni zdravnik. Če je le mogoče, je treba že na kraju, kjer so mrtvega našli, ugotoviti njegovo identiteto.

Trupla do mesta pokopa pripeljejo v okviru štiriindvajset urne dežurne službe Komunala javno podjetje Murska Sobota d.o.o. oziroma drugi pogrebni zavodi.

Mestna občina Murska Sobota v načrtu zaščite in reševanja ne definira posebnih območij za množične pokope, saj so tako v mestu in v vseh naseljih pokopališča, ki zagotavljajo dovolj prostora v primeru potrebe po množičnih pokopih.

Slika 10: Mestno pokopališče Murska Sobota

Vir: Komunala javno podjetje Murska Sobota d.o.o.[11]

Ob potresu intenzitete VIII EMS ali višje stopnje in večjem številu mrtvih bi se poleg rednih služb, ki opravljajo identifikacijo mrtvih, aktivirala tudi enota za identifikacijo mrtvih pri Inštitutu za sodno medicino Medicinske fakultete v Ljubljani.

5.2.3 Psihosocialna pomoč

Psihosocialna pomoč ob potresu preživelim nudijo različni strokovnjaki (psihologi, terapevti, duhovniki). Psihosocialna pomoč preživelim organizira Mestna občina v sodelovanju s strokovnimi službami (Zdravstveni dom Murska Sobota, Center za socialno delo Pomurje-enota

[11] Komunala javno podjetje Murska Sobota d.o.o . Dostopno prek: https://www.komunalams.si/mestno-pokopalisce

Murska Sobota). V ta namen se lahko vnaprej pripravijo zgibanke prve psihološke pomoči preživelim v nesreči, z napotki, kako naj si pomagajo in kje lahko dobijo strokovno pomoč, če jo potrebujejo. Zgibanke se preživelim delijo ob nesreči.

V vse programe usposabljanja pripadnikov sil za ZRP morajo biti vključene vsebine prve psihološke pomoči. Ob potresu, v katerem je večje število ljudi ranjenih ali mrtvih, je potrebno zagotoviti tudi duhovno pomoč, ki jo nudijo predstavniki verskih skupnosti, odvisno od verskega prepričanja ljudi, udeleženih v nesreči in drugih nevladnih organizacij, ki lahko svojo pomoč prizadetim nudijo z različnimi oblikami organiziranih dejavnosti, s katerimi pomagajo ljudem v njihovih najrazličnejših stiskah in potrebah.

Prostovoljni reševalci, poklicni gasilci in zaposleni v centrih za obveščanje znotraj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so skladno s smernicami za psihološko pomoč reševalcem prav tako deležni takšne pomoči, če jo potrebujejo.

P-26	Pregled centrov za socialno delo
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči

5.2.4 Prva veterinarska pomoč

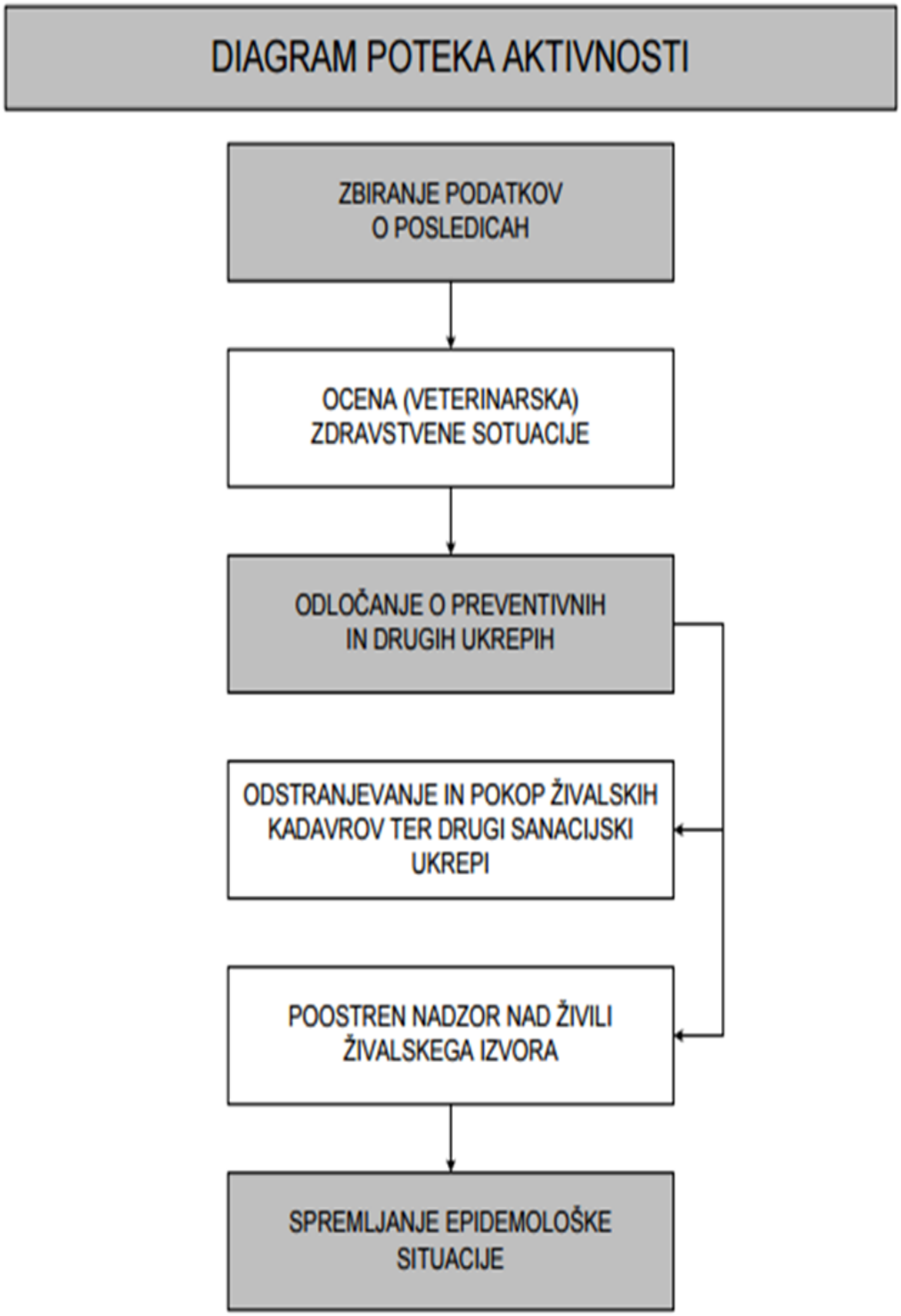

Prva veterinarska pomoč ob potresu obsega:

- zbiranje podatkov o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju,
- veterinarsko oceno zdravstvene situacije,

- nujno veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim (nujna veterinarska pomoč je poseg, s katerim se odpravi neposredna nevarnost za življenje živali),
- zakol poškodovanih živali,
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel ter druge sanacijske ukrepe,
- poostren nadzor nad živili živalskega izvora in varnostjo živil rastlinskega izvora,
- sodelovanje pri dekontaminaciji živine,
- izvajanje drugih higienskih in protiepidemijskih ukrepov,
- spremljanje epidemiološke situacije.

Naloge prve veterinarske pomoči izvajajo enote za prvo veterinarsko pomoč, delavci UVHVVR, OU Murska Sobota, Nacionalnega veterinarskega inštituta in veterinarji oziroma veterinarske organizacije s koncesijo (Društvo za zaščito živali Pomurja).

P-29	Pregled veterinarskih organizacij

5.2.5 Reševanje iz ruševin

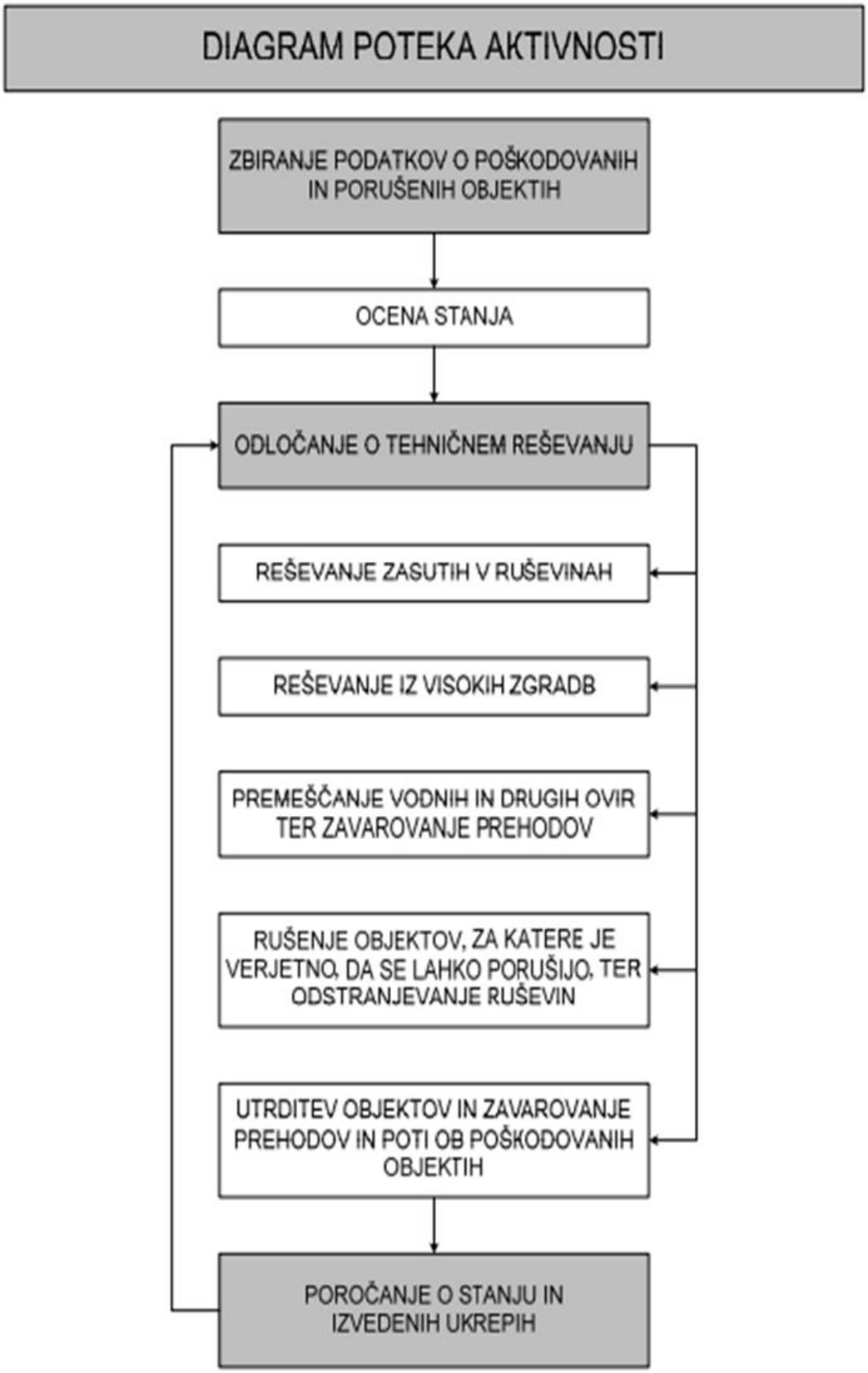

Ljudje, ki so zasuti v ruševinah, so najpogosteje telesno poškodovani ali potrebujejo psihološko pomoč. Poškodbe so lahko hude in brez hitre pomoči jim mnogi kmalu podležejo. Izkušnje iz potresov pa kažejo, da tudi tisti, ki niso ranjeni, vzdržijo v ruševinah razmeroma kratek čas – dva do tri dni in le v redkih primerih dlje. Prav zato je reševanje iz ruševin pomembna in neodložljiva naloga, ki jo je treba začeti kar najhitreje.

Reševanje iz ruševin mora potekati neprekinjeno, podnevi in ponoči, dokler niso rešeni vsi zasuti. Zato morajo štabi CZ, ki vodijo reševalna dela, primerno organizirati delo reševalnih ekip.

Naloge tehničnega reševanja opravljajo ustrezne gospodarske družbe s področja gradbeništva, ki imajo potrebne tehnične in druge zmogljivosti. V ta namen je Mestna občina Murska Sobota z več gospodarskimi družbami sklenila pogodbe s katerimi se ureja financiranje teh nalog ter druge medsebojne obveznosti in sicer z:

- SGP Pomgrad d.d.,
- Komunala Javno podjetje Murska Sobota d.o.o.,
- Cestno podjetje Murska Sobota.

Če Mestna občina sama ni sposobna ukrepati, oziroma nima ustreznih sredstev, lahko na pomoč pozove tudi pomursko regijo oziroma državo.

Izpostava URSZR Murska Sobota ima organizirano in usposobljeno Tehnično reševalno enoto CZ z oddelkom za iskanje zasutih v ruševinah, oddelkom za tehnično reševanje in tehnično reševanje s specialnimi delovnimi stroji in napravami ter oddelek za reševanje na vodi in iz vode. Tehnično reševanje obsega:

- iskanje zasutih ljudi v ruševinah z geofoni in drugimi tehničnimi sredstvi oziroma s psi za iskanje v ruševinah,
- reševanje ljudi in premoženja iz ogroženih in poškodovanih objektov, ruševin ter izpod zemeljskih plazov,
- odstranjevanje ovir na cestah, urejanje zasilnih poti in prehodov ter pomoč pri popravilu komunalne infrastrukture,
- premoščanje vodnih in drugih ovir,
- rušenje in odstranjevanje objektov, ki jim grozi, da se porušijo,
- utrjevanje (odranje in podpiranje) poškodovanih objektov,
- zavarovanje prehodov in poti ob poškodovanih objektih ter odstranjevanje ruševin,
- sodelovanje pri sanaciji posledic nesreč z nevarnimi snovmi v naravnem okolju,
- sodelovanje pri graditvi sanitarno-higienskih objektov,
- urejanje lokacij za začasno nastanitev ogroženih prebivalcev,
- reševanje na vodi in iz vode.

Reševanje zasutih se izvaja ročno. Šele ko je ugotovljeno, da v ruševinah ni več preživelih, se preide na odstranjevanje ruševin z gradbeno mehanizacijo.

Ruševine, ki bi nastale v primeru potresa, bi vozili na začasno deponijo v občini (občinsko zemljišče).

Mestna občina Murska Sobota ima s PGD Murska Sobota sklenjen dogovor o pomoči pri reševanju iz visokih zgradb.

Za premoščanje vodnih ovir Mestna občina nima na razpolago lastnih virov, zato se v tem primeru zaprosi za pomoč regijo preko ReCO Murska Sobota.

Za zavarovanje prehodov, organizacijo rušenja, odranja in podpiranja poškodovanih objektov, skrbi član štaba, odgovoren za to področje. Ta v sodelovanju s tehnično-reševalnimi enotami CZ in poklicnimi podjetji izvaja naštete naloge.

5.2.6 Gašenje in reševanje ob požarih

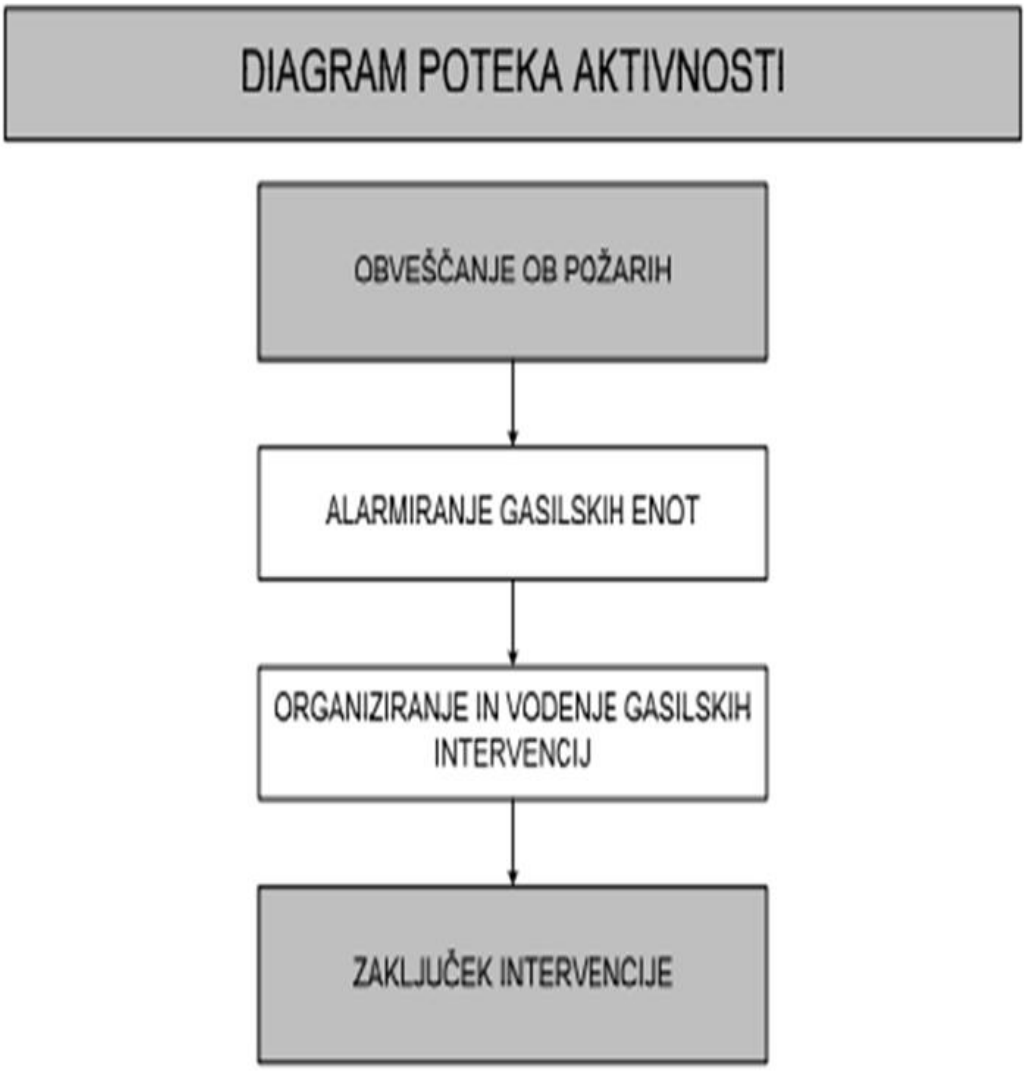

Gašenje in reševanje ob požarih ter eksplozijah obsega:

- gašenje požarov,
- reševanje ob požarih in eksplozijah,
- preprečevanje nastanka eksplozij plina in drugih eksplozivnih snovi,
- preprečevanje nastanka požarov.

Obveščanje o požarih poteka skladno z načrti obveščanja GZ Murska Sobota.

Tabela 5: Kategorizacija gasilskih enot

Naziv PGD	**Kategorija**
PGD Murska Sobota	V. kategorija s poklicnim jedrom
PGD Rakičan	II
PGD Bakovci	II
PGD Krog	I
PGD Satahovci	I
PGD Černelavci	II
PGD Pušča	I a
PGD Kupšinci	I
PGD Veščica	I
PGD Polana	I
PGD Nemčavci	I
PGD Markišavci	I

PGD-ji na območju mestne občine Murska Sobota (PGD Rakičan, PGD Bakovci, PGD Černelavci, PGD Pušča, PGD Krog, PGD Satahovci, PGD Kupšinci, PGD Veščica, PGD Polana, PGD Markišavci, PGD Nemčavci, IGD Mura) in PGD Murska Sobota sodelujejo pri izvajanju drugih nalog zaščite in reševanja, ki bi se pojavile ob potresu in sicer:

- pri reševanju iz visokih zgradb (PGD Murska Sobota in ostali PGD-ji z obstoječo opremo),
- reševanje ob prometnih nesrečah (PGD Murska Sobota),
- pri izvajanju nalog zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter oskrbi s pitno vodo pa se bodo vključevala selektivno glede na obstoječo opremo (PGD Murska

Sobota, PGD Rakičan, PGD Bakovci, PGD Černelavci, PGD Pušča, PGD Krog, PGD Satahovci, PGD Kupšinci, PGD Veščica, PGD Polana, PGD Markišavci, PGD Nemčavci),
- pri dekontaminaciji javnih površin in objektov (regijska enota za RKB, ostala PGD z obstoječo opremo).

V kolikor bi katerokoli gasilsko društvo v Mestni občini potrebovalo pomoč v tehniki ter v slučaju prometnih nesreč, se aktivira dodatna PGD na zahtevo vodje intervencije.

Po potrebi neoporečno vodo dostavljajo gasilske enote, ki so opremljene s cisternami za prevoz vode. PGD Murska Sobota ima dve cisterni z 7.000 in 5.000 litri vode.

5.2.7 Iskanje pogrešanih oseb

Štab CZ Mestne občine mora kar najhitreje organizirati izvidovanje prizadetega predela in naselja. Do ugotovitve, kje so pod ruševinami ljudje, je mogoče priti na več načinov: s poizvedovanjem pri preživelih prebivalcih porušene in sosednjih stavb ali pri sorodnikih zasutih, s klicanjem in prisluškovanjem, s pregledom posameznih ruševin, z uporabo geofonov ali s posebej za to dresiranimi reševalnimi psi Kinološke zveze.

5.2.8 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob potresu obsega:
- nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali,
- nastanitev in oskrbo ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami,
- zagotavljanje razmer za osebno higieno,
- zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture,
- oskrbo z električno energijo,
- zagotavljanje nujnih prometnih povezav,
- zagotavljanje nujnih telekomunikacijskih zvez,
- zagotavljanje in zaščito nujne živinske krme.

Čim prej je potrebno vzpostaviti delovanje infrastrukturnih objektov in naprav.

Za izvajanje nalog na področju zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje so zadolžene javne službe (Center za socialno delo Pomurje - enota Murska Sobota Zdravstveni dom Murska Sobota, Splošna bolnišnica Murska Sobota) in druge organizacije s področja infrastrukture ter poveljnik CZ Mestne občine Murska Sobota.

Delovanje infrastrukturnih objektov in naprav v občini Murska Sobota zagotavljajo naslednje javne službe:
- občinske ceste- Komunala javno podjetje d.o.o. Murska Sobota,

- vodovod in kanalizacija- Vodovod sistema B d.o.o. in Komunala javno podjetje d.o.o.,
- elektro omrežje-Elektro Maribor d.d., Območna enota Murska Sobota,
- telekomunikacije – Telekom Slovenije d.d., Telemach,
- državne ceste – Cestno podjetje Murska Sobota d.d., DARS d.o.o.

Osnovni pogoji za življenje bodo vzpostavljeni takrat, ko bodo izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Postopki sodelovanja potekajo po piramidnem sistemu od vrha navzdol, kot je prikazano na shemi:

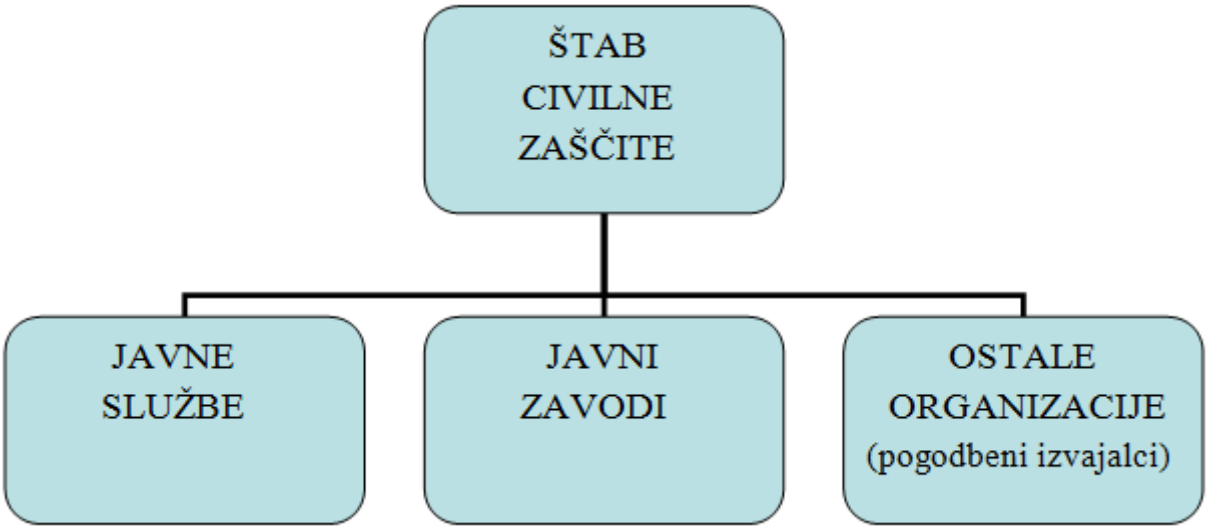

P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
D - 10	Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah - priporočilo
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči

6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

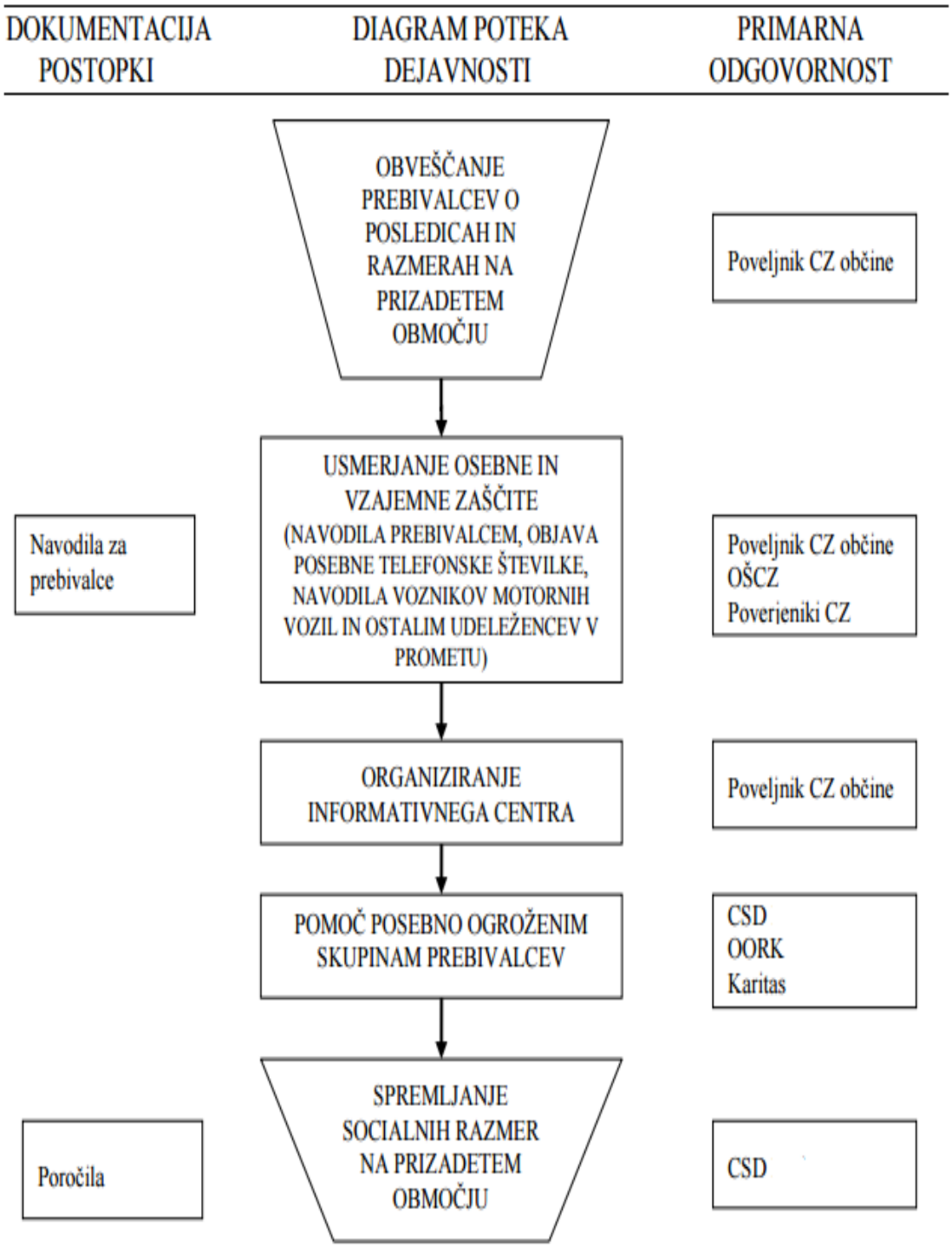

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse ukrepe prebivalcev za preprečevanje in ublažitev posledic potresa za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega imetja takoj oziroma v prvih urah po nesreči. Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je zadolžena Mestna občina. Pri tem ima pomembno vlogo informacijski center, ki ga lahko po

potrebi ustanovi Mestna občina in med drugimi nalogami usmerja izvajanje osebne in vzajemne zaščite v bivalnem okolju.

Za izvajanje nalog osebne in vzajemne zaščite ob naravnih in drugih nesrečah se prebivalci že danes seznanjajo iz učnih programov v šolah, preko različnih oddaj na Radiu in TV ter z napotki občine v tistih predelih Mestne občine, ki so posebej ogroženi zaradi različnih nesreč. Napotki vsebujejo tudi preventivno obnašanje prebivalcev na ogroženem območju, kot je npr. njihovo ravnanje in postopanje pred, med in po potresu. S temi navodili so prebivalci na najbolj ogroženem delu Mestne občine že danes seznanjeni.

D-7	Navodila prebivalcem za ravnanje ob nesreči

7 OCENJEVANJE ŠKODE

Ocenjevanje škode ob potresu zajema ocenjevanje poškodovanosti objektov in ocenjevanje škode, ki se praviloma opravljata skupaj.

Poškodovane objekte je potrebno čim prej evidentirati, oceniti njihovo uporabnost in škodo, kar organizirata štab CZ Mestne občine in občinska komisija za oceno škode. Lastniki in uporabniki objektov lahko poškodovanost objektov prijavijo na telefonsko številko, ki jo za ta namen objavi občina. Poveljnik CZ in štab CZ Mestne občine po potresu najprej pripravi prvo - grobo oceno škode, ki je podlaga za odločanje o pomoči Mestni občini pri zagotavljanju osnovnih pogojev za delo ter pripravo sanacijskih programov. O prvi oceni škode sestavi poročilo ter poroča županu in poveljniku CZ za Pomurje. URSZR na podlagi poročil o škodi po potresu odloči o pričetku ocenjevanja škode.

Z ocenjevanjem škode na stvareh prične občinska komisija za oceno škode takoj po prejemu sklepa o pričetku ocenjevanja škode s katerim URSZR določi predmet ocenjevanja in časovne roke za izvedbo. Načeloma in v okvirih možnosti se ocenitev uporabnosti objektov in ocenitev škode opravi sočasno.

Komisija najprej zagotovi in preko sredstev javnega obveščanja ter na druge krajevno običajne načine objavi lokacijo, kjer se bodo zbirale vloge občanov, objavi se tudi čas sprejemanja vlog. Predviden prostor za delo komisije je na sedežu Mestne občine Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota.

Nato občinska komisija na krajevno običajen način ter na druge ustrezne načine, glede na razmere, objavi pričetek zbiranja in sprejemanja vlog o poškodovanih objektih na predpisanih obrazcih. Po prejemu prvih vlog se razdeli delo na sprejemanje in obdelavo vlog ter na oglede na terenu s cenitvami poškodovanosti posameznih objektov. Po opravljenih terenskih ogledih vse zbrane vloge - cenitve vnese v spletno aplikacijo Ajda. Pri administrativnem delu zbiranja in obdelave vlog komisiji pomagajo uslužbenci Mestne občine Murska Sobota.

Komisija si na terenu ogleda in oceni prijavljeno škodo, pri delu sledi navodilom Metodologije za ocenjevanje škode in uporablja predpisane obrazce, ki so tej Metodologiji priloženi.

Pri pripravi potrebne dokumentacije komisiji pomaga Oddelek za okolje in prostor Mestne občine. Ta dokumentacija zajema:

- orto-foto posnetke prizadetih naselij s hišnimi številkami,
- razdelitev potresno ogroženih območij po karejih,
- seznam stanovanjskih objektov z nosilcem lastniške oziroma uporabniške pravice,
- obrazce za poškodovanost,
- obrazce za škodo.

Če predsednik komisije oceni, da občinska komisija ne bo zmogla izvesti ocenjevanja v celoti, lahko zaprosi regijsko komisijo za oceno škod za pomoč (prošnjo naslovi na URSZR – Izpostava Murska Sobota).

Poročilo o potresu na območju Mestne občine pripravi štab CZ Mestne občine v sodelovanju s štabom CZ Pomurje, Izpostavo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Murska Sobota, pristojnimi službami in drugimi udeleženci sistema zaščite, reševanja in pomoči, ki so sodelovali v postopkih zaščite, reševanja in pomoči. Poročilo mora biti izdelano v skladu s spodaj navedenimi zahtevami za izdelavo končnega poročila.

Končno poročilo o potresu mora vsebovati natančne informacije in podatke o: značilnostih potresa (prizadeto območje), obveščanju o nevarnosti potresa, žrtvah potresa (število mrtvih, težje poškodovanih, lažje poškodovanih, prebivalcih, ki so ostali brez strehe ipd.), škodi na stanovanjskih, industrijskih in drugih objektih, ter infrastrukturi, delovanju služb za zaščito, reševanje in pomoč, prejeti pomoči, vključno z mednarodno pomočjo, trenutnem stanju in razmerah na prizadetem območju, potrebnih nadaljnjih ukrepih, predlogih za pripravo sanacijskih programih, stroških zaščitnih in reševalnih akcij ter izvedenih ukrepih.

P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode
D – 16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture

8 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

8.1. Pomen pojmov

Epicenter (nadžarišče potresa) je območje na površju Zemlje, ki leži navpično nad žariščem potresa (hipocentrom) in je zato tudi najbližje žarišču. V epicentru ponavadi nastane najmočnejši in najbolj uničujoč sunek, z oddaljevanjem od epicentra pa intenziteta potresa slabi.

Intenziteta (Io) je mera za učinke potresa, ki je odvisna od njegove energije, epicenterske razdalje in geoloških razmer. To je najpomembnejši podatek za prebivalce, saj z njo ugotavljamo učinke potresa na ljudi, predmete, zgradbe in naravo. Intenziteto merimo v stopnjah različnih intenzitetnih lestvic, ki so brezdimenzionalne veličine (MCS, MSK, EMS). Je subjektivna opisna mera, ki fizikalno ni definirana, in je ponavadi največja v nadžarišču potresa (epicentru), z oddaljevanjem od nadžarišča pa postopoma slabi. Potres z večjo magnitudo ponavadi povzroči tudi večjo škodo na površini Zemlje. Vendar pa vlivajo na intenziteto potresa še mnogi drugi dejavniki kot so: oddaljenost od epicentra, globina žarišča, gostota naseljenosti, kvaliteta gradnje in lokalna geološka zgradba.

Intenzitetna (makroseizmična, potresna) lestvica je celoštevilska, opisna lestvica in nima prave fizikalne podlage. Z intenzitetno lestvico skušamo ovrednotiti vpliv potresa na objekte visoke in nizke gradnje, predmete, človeka in spremembe v naravi. Trenutno v svetu uporabljajo naslednje potresne lestvice:

- Modificirano Mercallijevo lestvico (MM), ima 12 stopenj,
- Medvedev-Sponheuer-Karnikovo potresno lestvico (MSK), ima 12 stopenj,
- Evropsko potresno lestvico (EMS), ima 12 stopenj in
- Japonsko potresno lestvico (JMA), ima 7 stopenj.

Med prvimi štirimi potresnimi lestvicami (MCS, MM, MSK, EMS) so razlike kar zadeva učinke nasploh neznatne, JMA pa se precej razlikuje glede učinkov potresa od drugih potresnih lestvic. V Sloveniji je v skladu s Pravilnikom o tehničnih normativih za graditev objektov visoke gradnje na seizmičnih območjih uradno še vedno veljavna MSK potresna lestvica, dejansko pa se v zadnjih letih še najbolj uporablja EMS, ki je pravzaprav izpopolnjena verzija MSK potresne lestvice.

Magnituda (M) je instrumentalno določena številska mera jakosti potresa ali sproščene energije v žarišču potresa (hipocentru). Za določanje jakosti potresa seizmologi uporabljajo amplitudo nihanja tal, registrirano na določenem tipskem seizmografu v razdalji 100 km od epicentra. Magnituda nima določene zgornje vrednosti, vendar le izjemoma preseže vrednost 9. Največja doslej izmerjena magnituda je dosegla vrednost 9,5 pri potresu v Čilu leta 1960, v slovenski potresni zgodovini pa je največja ocenjena magnituda 6,8 pri potresu na Idrijskem leta 1511.

Nevarnost je (naravna ali druga ustrezna) danost za katerikoli neugoden pojav, ki je povezan z možno nesrečo in lahko povzroči neugodne učinke.

Ogroženost so možne družbene in ekonomske posledice bodočih nesreč.

Potres opredelimo kot seizmično valovanje tal, ki nastane ob nenadni sprostitvi nakopičenih tektonskih napetosti v Zemljini skorji ali zgornjem delu Zemeljskega plašča. Medtem, ko litosferske plošče trkajo med seboj in ob tem spreminjajo obliko, nastajajo ogromni pritiski. Občasno se energija teh pritiskov sprosti in rezultat te sprostitve je nenadni silovit potres.

Prelom je površina ob dveh istovrstnih ali različnih kamninah, vzdolž katerega je prišlo do premikov vzdolž prelomne ploskve.

Seizmograf je instrument, ki beleži nihanje tal. Zapise seizmografov uporabljamo za določitev magnitude potresa in lokacije epicentra ter za razne seizmološke študije. Seizmologija je veda o potresih in z njimi povezanimi pojavi. Tesno je povezana s fiziko Zemljine notranjosti, tektonofiziko, tektoniko in geologijo ter je del geofizike, ki sodi v sklop naravoslovnih znanosti. **Škoda** obsega ekonomske izgube, ocenjene po nesreči.

8.2. Razlaga okrajšav

CZ	Civilna zaščita
EMS	Evropska potresna lestvica
JGS	Javna gasilska služba
Io	Intenziteta potresa
OŠCZ	Občinski štab Civilne zaščite
M	Magnituda potresa
NS	Nevarna snov
OZ	Območno združenje (Rdečega križa)
PGE	Poklicna gasilska enota
PGD	Prostovoljno gasilsko društvo
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko – kemično - biološko
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

VURS	Veterinarska uprava Republike Slovenije
VO-KA	Vodovod-kanalizacija
ZARE	Radijske zveze v sistemu zaščite in reševanja
ZiR	Zaščita in reševanje
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

9 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

9.1. Skupne priloge

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-4	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P-5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-6	Pregled osebne in skupne opreme ter sredstev pripadnikov enot za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR
P-10	Pregled gradbenih organizacij
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P-13	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-14	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P-19	Radijski imenik sistema zvez ZARE, ZARE +
P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitev zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
P-26	Pregled centrov za socialno delo
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij
P-31	Pregled kulturne dediščine
P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode

9.2 Posebne priloge

P-100	Evidenčni list o vzdrževanju načrta
P-101	Ocena ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami na območju Mestne občine Murska Sobota

9.3 Skupni dodatki

D - 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR
D - 2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ
D - 5	Priporočilo o organiziranju in delovanju informacijskega centra
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D – 9	Zaščitni ukrep evakuacija – priporočilo
D – 10	Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah – priporočilo
D - 11	Zaščitni ukrep Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev - priporočilo
D - 13	Vzorec obrazca za povrnitev stroškov občinam ob nesreči
D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP
D - 15	Vzorec delovnega naloga
D - 16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture
D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D - 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP